

DRAUGAS

PERIODICALS
November 23, 1999
Vol. LXXXVII

90th ANNIVERSARY

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY
ANTRADIENIS - TUESDAY, LAPKRIČIO - NOVEMBER 23, 1999

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 11/22/99
UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

90-IEJI METAI

Nr. 228
Kaina 50 c.

Lietuvos vyskupai rodo kelią į Susitaikinimo šventę

Vilnius, lapkričio 22 d. (Elta) — „Tikrą ir tvirtą brolybės pamatą, saugantį nuo susiskaldymų ir priešiško žmonių ras tik pripažinusi vieną Tėvą, visų žmonių Kūrėją ir Globėją — Amžinąjį Dievą“, teigia Lietuvos vyskupai.

„Grižkime pas Tėvą!“ — taip pavadintą Lietuvos vyskupų laišką dėl Susitaikinimo šventės, priartėjus Didžiajam Jubilėjui, Eltai perdavė Lietuvos vyskupų konferencijos sekretoriatas.

Pagal Dievo ir Baznycios mintį, rašoma laiške, Jubilėjaus metai turi būti mums susivienijusios Dievo vaikų šeimoms džiaugsmo metai. Jau pats lotyniškas žodis iubilare reiškia džiugauti.

Primindamas pasauliui kilnią jubilėjaus metų nuostatą, Šventasis Tėvas Jonas Paulius II ragina turtingas pasaulio tautas dovanoti neturtingųjų kraštų skolas. Panašiai ir Lietuvos vyskupai kreipiasi į mūsų krašto įstatymų leidžiamąją ir vykdomąją valdžią, kitus finansinio-ekonominio gyvenimo vadovus, kviesdami, teisingumo vardu, atsižvelgti į varginuosius, suteikti jiems vilties pasiekti žmogaus orumą atitinkantį gyvenimo lygį. Krikščioniškas dėmesys ir meilė, parodyti silpniausiems žmonėms, pabrėžiama Vyskupų

laiške, pasitarus mūsų krašto gerovei ir taikai.

Visus tikinčiuosius, visus geros valios žmones Didžiojo Jubilėjaus proga Lietuvos vyskupai kviečia atnaujinti ryžtą atlyginti ir atitaisyti ne vien mediagines, bet taip pat ir dvasines bei moralines skriaudas bei skolas, kurias esame padarę vieni kitiems, savo šeimoms, savo artimiesiems. Tada drąsiau galėsime prašyti: „Tėve, kuris esi danguje, atleisk man mano kaltes — skolas, kaip aš atleidžiu savo kaltininkams — skolininkams!“.

Mielųjų pašaukimo brolių kunigų Lietuvos vyskupai prašo Jubilėjaus metais rodyti ypatingą atlidumą višiams, grįžtantiems pas galvestingą Tėvą, idant galėtų labiau suvienyti savo bendruomenę, savo aplinkos žmones.

Visa tikinčiųjų bendrija melsis per šį Adventą, kad kuo daugiau žmonių su viltimi grįžtų pas galvestingą Tėvą ir mūsų Globėją Jėzų, kad nuoširdžiai ir laimingai sugrįžtų, kad visuomenės gyvenimą užlietų giedrumo, ramybės ir sielos džiaugsmo srovė, trykštanti iš Dievo, kuris yra Meilė, baigia savo laišką Lietuvos vyskupai, sveikindami visus, laimindami ir linkėdami palaimingų jubilėjaus metų.

Įprastinės ginkluotės sutartis neišsprendžia pasaulio problemų

Vilnius, lapkričio 22 d. (BNS) — Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis teigia, kad praėjusią savaitę pasirašyta įprastinės ginkluotės Europoje sutartis (Conventional Forces Europe, CFE) yra „problemiškas ir utopiškas dokumentas“.

Europos Saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) vadovai praėjusią savaitę Istambule pasirašė atnaujintą CFE sutartį, kuria iš naujo nustatyti apribojimai ginkluoties pajėgoms ir sunkiajai ginkluotei Europoje.

Ši sutartis buvo pasirašyta paskutinėmis „šaltojo karo“ dienomis 1990 metais.

Pasak V. Landsbergio, prieš dešimtmetį atkūrusios nepriklausomybę valstybėms prieš sutarties nebuvo leista prisijungti. „Ir iki šiol nėra leidžiama, tartum Lietuva,

Latvija ir Estija tebebūtų Sovietų Sąjungos erdvėje“, teigė V. Landsbergis.

Pasak jo, naujojoje sutarties redakcijoje numatyta, kad prie CFE galės prisijungti ir kitos Europos valstybės, tačiau tik tada, kai šią sutartį patvirtins jos signatarės.

Anot V. Landsbergio, JAV prezidentas Bill Clinton įspėjo, kad JAV Kongresas nevirtins sutarties, jeigu jos nuostatų nesilaikys Rusija.

„O Rusija nesilaiko ir dabar. Taigi, ši naujoji CFE yra problemiškas, šiek tiek utopiškas dokumentas“, samprotavo V. Landsbergis. Šiuo metu galimą sunkiosios ginkluotės grupuotę Čėčenijoje sukaupusi Rusija jau pažeidžia sutarties nuostatas dėl ginkluotųjų pajėgų išdėstymo pasienio regionuose, teigė V. Landsbergis.

„LUKoil“ tikisi susitarti su „Mažeikių nafta“

Vilnius, lapkričio 22 d. (BNS) — Rusijos naftos susivienijimo „LUKoil“ atstovas tikisi, kad su „Williams“ valdoma bendrove „Mažeikių nafta“ pavyks susitarti dėl naftos perdavimo ir pardavimo.

„Jau prasidėjo konkretūs pokalbiai — 'Mažeikių nafta' pateikė siūlomas naftos žaliavos, perdavimo bei naftos produktų kainas. Aišku, kiekvienas nori geresnių sąlygų“, sakė „LUKoil“ Lietuvoje turinčio degalinių tinklą ir perkantį produktus iš Mažeikių gamyklos, atstovas Ivan Paleičik.

Pirmadienį jis tęsė praėjusią

savaitę pradėtus derybas su „Mažeikių naftos“ generaliniu direktoriumi Steve Hunkus.

„Mes norime, kad naftos produktai, jos perdirbimas būtų kuo pigesnis. 'Mažeikių nafta' nori naftą gauti kuo pigiau. Vyksta normalus derybų procesas“, aiškino I. Paleičik. Anot jo, praeis dar ne viena diena, kol bus susitarta. I. Paleičik pakartojo, kad šį mėnesį „LUKoil“ neturi parduoti naftos, o gruodį Rusijos susivienijimas „darys viską, kad kitų Rusijos bendrovių nafta tekėtų į Mažeikius“.

I. Paleičik žodžiais, praėjusią savaitę galį Mažeikiams jau patiekta 35,000 tonų naftos.

Nuotr.: (iš kairės) Lietuvos krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius, Italijos ambasadorius Lietuvoje Mario Fugazzola ir Lietuvos prezidentas, vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas Valdas Adamkus apeina karių pratybų „Baltico 99“ rikiuotę. (Elta)

Prasidėjo bendros lietuvių-italų karinės pratybos

Pabradė, lapkričio 22 d. (Elta) — Bendros Italijos ir Lietuvos karinės pratybos „Baltico 99“ apsilankęs prezidentas Valdas Adamkus pabrėžė, kad jos atveria naują puslapį abiejų valstybių gincluotųjų pajėgų bendradarbiavime. „Šie mokymai žymi sėkmingą mūsų šalių partnerystę įgyvendinant bendrus projektus, svarbius stabilumo ir pasitikėjimo Europoje plėtrai“, sakė prezidentas, kreipdamasis į dvejų valstybių karius.

Kariuomenės centriniam poligone Pabradaje pirmadienį prasidėjo svarbiausias Italijos ir Lietuvos pratybų etapas, per kurį bus praktiškai mokomasi, kaip elgtis taikos palaikymo operacijose. Tai — pirmos pratybos, kai į

Lietuvą atvyksta bataliono dydžio karinis dalinys iš NATO valstybės.

Nuo lapkričio pradžios iki gruodžio 10 dienos vykstančiose pratybose „Baltico 99“ dalyvauja Italijos Alpių šaulių brigados „Julia“ batalionas, drauge su kuriuo savo igūdžius tobulina „Geležinio vilko“ motorizuotosios pėstininkų brigados kuopa. Krašto apsaugos ministerija tvirtina, kad italų karių yra per 800, o lietuvių — 30.

Per oficialią ceremoniją poligone prezidentas priminė, kad Lietuva rengiasi narystei NATO, pertvarkydama savo kariuomenę, siekdama priartinti ją prie sąjungos reikalavimų. Be to, Lietuva yra pateikusi pasirengimo narystei NATO programą.

Lietuvos kariuomenė gavo amerikietiškus automatų

Vilnius, lapkričio 19 d. (BNS) — Krašto apsaugos ministerijoje pristatyti Jungtinių Amerikos Valstijų dovanoti amerikietiški automatiniai ginklai „M-14“.

Penktadienį surengtoje spaudos konferencijoje Lietuvos kariuomenės vadas brigados generolas Jonas Kronkaitis sakė, kad 40,000 šautuvų ir jiems skirti šoviniai Klaipėdos jūrų uostą pasiekė praėjusią savaitę. Iš ten ginklų siunta buvo nugabenta į Ginklų sandėlį Radviliškio rajone.

„Tai labai vertinga dovana“, pabrėžė J. Kronkaitis. Jo teigimu, Lietuva už tokį kiekį ginklų turėtų sumokėti apie 100 mln. litų.

Po šautuvų patikrinimo jie bus išdalinti įvairioms mokymo įstaigoms — Puskarininkų mokyklai, Lietuvos karo akademijai, Mokymų centrui. Po to, kai su nauju ginklu susipažins kariai ir instruktoriai, jis bus perduotas savanoriams, kariuomenės rezervui ir pagal poreikį reguliarioms pajėgoms.

Pristatydamas „M-14“, kariuomenės vadas sakė, kad su optiniu taikikliu jis gali būti naudojamas kaip snajperio ginklas. „M-14“ užtaisomas NATO reikalavimus atitin-

kančiu 7.52 milimetro kalibro šoviniu. Šautuvo taiklas šovinio nuotolis yra 450 metrų, o su optiniu taikikliu — daugiau nei 1 kilometras.

„M-14“ buvo pradėtas gaminti 1959-1960 metais. Paskutinį kartą JAV kariai jį naudojo 1991 m. Persijos įlankos kare Kuvaite.

Pasak J. Kronkaitis, dabar šį šautuvą turi Taivanas, Kinija, Korėja.

Dabar Lietuvos kariuomenė

„Tačiau esu įsitikinęs, kad jokios programos ir planai taip nepriartina mūsų prie transatlantinės sąjungos, kaip tiesioginis Lietuvos karių dalyvavimas bendruose su NATO šalimis mokymuose“, sakė prezidentas V. Adamkus, kuris yra ir vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas.

Surengti šias pratybas pasiūlė italai, susidomėję Lietuvos pateikta informacija apie turimus karinius objektus — poligonus, kuriuos galima panaudoti tarptautinėms karinėms pratyboms. Beje, Italija apmoka ne tik savo, bet ir Lietuvos karių išlaidas per šias pratybas.

Drauge su prezidentu Pabradaje poligone lankėsi krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius, kariuomenės vadas brigados generolas Jonas Kronkaitis. Jie išklaušė informaciją apie pratybas, apsilankė vadavietėje, pabendraavo su kariais, apžiūrėjo karinę techniką.

daugiausia ginkluota rusiškais automatais „Kalašnikov“. Palygindamas šiuos du ginklus, kariuomenės vadas sakė, kad bene vienintelis „M-14“ trūkumas yra svoris, nes jis sveria 20 kilogramų. „M-14“ yra labai atsparus, gerokai taiklesnis už „Kalašnikov“, turi geresnį smūgį“, teigė J. Kronkaitis.

Estija JAV dovanotus 40,500 automatų „M-14“ gavo praėjusį sekmadienį. Šių automatų turi ir Latvijos kariuomenė.

Nuotr.: Lietuvos kariuomenės vadas Jonas Kronkaitis su amerikiečių dovanotu ginklu „M-14“. (Elta)

Istambule Čėčenija atiduota sunaikinimui

Vilnius, lapkričio 22 d. (BNS) — Vakarų valstybių vadovams neužtarus, Čėčenija buvo palikta Rusijai sunaikinti, pareiškė Lietuvos Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis.

Spaudos konferencijoje pirmadienį jis komentavo praėjusią savaitę Istambule vykusių Europos Saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) viršūnių susitikimą.

V. Landsbergis kritikavo šio susitikimo baigiamąją deklaraciją, sakydamas, jog ji „yra prazūtinga vienai Kaukazo tautai ir žalinga Rusijos demokratijai“.

ESBO viršūnių susitikimo dokumente karui Čėčenijoje skirta tik viena pastraipa, kurioje nėra šio konflikto pasmerkimo. „Tame dokumente nesmerkiama karas ir žiaurumas, neraginama eiti tikta derybų su teisėta išrinkta Čėčenijos valdžia keliu“, sakė V. Landsbergis. Jis pabrėžė, kad teisėtai išrinktas prezidentas Aslan Maschadov „siūlo šalims mokymuose“, tačiau vyksta karas, pareiškiant, kad jokių derybų nebus.

Lietuvos prezidento vizitas Maskvoje — svarbus impulsas bendradarbiavimui

Vilnius, lapkričio 22 d. (Elta) — Dvišalei komisijai vadovaujantis Rusijos pareigūnas tvirtina, kad toliau taramasi dėl galimybių sudaryti dvišalį susitarimą, kuriuo būtų užtikrintas ilgalaikis naftos ir dujų tiekimas Lietuva.

„Tai — techninis klausimas, kurį dar turi apsvaistinti energetikos specialistai, bet nereikia, kad mes kaip nors atideliuotume šį reikalą“, teigė Rusijos transporto ministras Sergej Frank.

Jis pirmadienį Vilniuje buvo susitikęs su Lietuvos užsienio reikalų ministru Algirdu Saudargu. Abu jie vadovauja dvišalei Lietuvos ir Rusijos vyriausybės komisijai.

Šis susitikimas surengtas artėjant prezidento Valdo Adamkaus vizitui Rusijoje, kur Lietuvos vadovas lankysis gruodžio 3-5 dienomis. Per vizitą planuojama pasirašyti tik vieną sutartį — dėl laisvės atėmimų nuteistų asmenų perdavimo. Lietuva yra pateikusi Rusijai sutarties projektą ir laukia atsakymo.

Bet, ministro A. Saudargo žodžiais, ne sutartys šiuo atveju svarbiausios. „Vizitas bus svarbus impulsas mūsų ateities darbui“, pažymėjo Lietuvos diplomato vadovas.

Pirmadienį vykusiame susitikime, pasak ministro S. Frank, sutarta visas atstovaujančios komisijos darbo grupes ipareigoti parengti pasiūlymus dėl vidutinės trukmės ir ilgalaikių tolesnio dvišalio bendradarbiavimo planų, kurie apimtų daugelį sričių. Susitikime kalbėta apie tai, kaip įgyvendinami dvišaliai dokumentai, kurie buvo sudaryti šių metų birželį Rusijoje lankantis tuometiniam ministrui pirmininkui Rolandui Pakui. Abiejų valstybių premjerai tada pasirašė pluoštą svarbių susitarimų, tarp kurių — ir susitarimą dėl bendradarbia-

V. Landsbergis teigė matęs analogijų su 1990 metų situacija, kai SSRS prezidentas Michail Gorbaciov teigė nesileisiantis į derybas su nepriklausomybės siekiančia Lietuva.

„Istambule nebuvo prezidento Reagano, kuris būtų galėjęs kreiptis į Borisą Jelciną; pone prezidento, sustabdykite šį karą“, sakė V. Landsbergis. Jis turėjo galvoje prieš dešimtmetį JAV prezidento Ronald Reagano išsakytą raginimą nuversti Berlyno sieną.

„Mano išpūdis, kad Čėčenija atiduota sunaikinti. Vakarų vadovai nepasakė nieko konkretiau ir greičiau“, sakė V. Landsbergis. Jo žodžiais, „gali pasirodyti, kad toks neatsakingas, sutarties nesilaikantis (Rusijos) elgesys, tartum apribuotas Istambule, gal net iš esmės paskatinimas tęsti kolonijinį karą, kaip 19-ame šimtmečiuje“.

„Mūsų prezidentas pasirodė įvalgesnis už kai kuriuos Vakarų lyderius“, sakė V. Landsbergis. Anot jo, „teigiama tai, kad jis (V. Adamkus) neaprobavo šio kolonijinio karo, kaip kovos prieš tarptautinį terorizmą“.

vimo tarp Lietuvos regionų ir Rusijos Karaliaučiaus srities.

Komisijos darbo grupės ipareigos sparciau baigti derinti susitarimo projektą, kuriame bus aptariamasi ambasadų įsikūrimo sąlygos. Šis dokumentas susijęs su tuo, kad turi būti apibrėžta valstybių nuosavybės teisė į Rusijos ambasadą Vilniuje ir Lietuvos ambasadą Maskvoje. Suderinus šį susitarimą, prasidėtų derybos dėl Lietuvos ambasadų pastatų Romoje ir Paryžiuje.

* Kaip dešiniųjų telkiamasi esant didelei krizei valdancioje koalicijoje, pirmąsias konservatorių partijoje, Seimo LDDP frakcijos seniūnas Česlovas Juršėnas vertina buvusio premjero Rolando Pako ir Liberalų sąjungos sąjunga. „Tai yra dešinieji, o jeigu norite, turtingieji arba naujalietuvių sambūris, kuris gali būti savotiškas išsigelbėjimo ratas konservatoriams“, svarstė Č. Juršėnas pirmadienį spaudos konferencijoje. Jo nuomone, tai galėtų būti vienas iš vertinimo variantų, žiūrint iš kariųjų jėgų taško. Kalbėdamas apie besikuriančios politinės jėgos perspektyvas, Č. Juršėnas išreiškė įsitikinimą, kad ne kairiųjų balsus surinks šis naujasis sambūris. Jo manymu, išsibarsčiusios konservatorių balsus surinks naujoji Seimo narių Laimos Andrikiėnės ir Vidmanto Žiemelio partija, o iš kitos pusės — Rolando Pako ir Liberalų sąjunga. (BNS)

KALENDORIUS

Lapkričio 23 d.: Adelė, Dovilts, Klemensas, Kolumbanas, Lakstute, Liubartė. Lietuvos kariuomenės diena.

Lapkričio 24 d.: Šv. Andrius, Dung Lac ir draugai; Gerardas, Križogonas, Mantvinas, Rumbaudas, Zybartė.

SVEIKATOS KLAUSIMAI

LIETUVĖMS UŽTEKS DRAUGAUTI SU ŠIRDIES GILTINE

JONAS ADOMAVIČIUS, M.D.

Neleiskime dūmais širdies sveikatos. Vienas ir pats svarbiausias širdžiai pavojus yra rūkymas. Pirminė ir antrinė širdies apsauga esti galima nerūkiant bei paliovus rūkyti. Moteris, kuri kasdien rūko daugiau negu vieną pakelį cigarečių, priartina širdies ataką keturis kartus dažniau negu nerūkanti. Tas susekta 1995 metais. Net surūkanti kasdien po 1 ar dvi cigaretes, padvigubina savo širdžiai sklerozę susirgimo pavojų, palyginant su nerūkiančia. Tas susekta 1996 metais.

Daug moterų nustemba, sužinojusios, kad ir „Low yield“ cigaretės, kurios skelbiamos turinčiomis mažai dervos, mažai nikotino ir mažai anglies viendeginio, nesumažina pavojaus sulaukti širdies ligos. Tai susekė Kuhn ir Rackley 1993 metais. Šio mėnesio mediciniška spauda skelbia, kad ir cigarų rūkymas didina pavojų anksti mirti nuo širdies arterijų ligos, nors anksčiau buvo manyta, kad tik cigaretės tokį pavojų sukulia.

Rūkymas pakeičia moteriško hormono estrogeno medžiagos apykaitą pas dar turincias ir jau netekusias regulių moteris ir mažina pas jas to hormono kiekį. Dar to negana: rūkanciams anksčiau pasibaigia regulos ir tokioms greičiau minkštėja kaulai, o su tuo didėja galimybė jiems sulaužti nelaužomiems, palyginant su nerūkiančiomis.

Be to, rūkores turi dar ir daugiau pavojų, nes rūkymas prisijungia prie jų ir tuomet dar daugiau graso širdžiai. Tas susekta 1993 metais.

O čia gera naujiena, išmetusioms cigaretę iš lūpų. Nustojusioms rūkyti, širdžiai susirgti pavojus sumažėja po 3-5 metų, nepaisant moters amžiaus, kada metė rūkyti, nepaisant kiek metų rūkė ir kiek cigarečių surūkydavo, tada toks pavojus susirgti širdimi prilygsta niekada nerūkusiai esamam pavojui. Tas susekta 1995 metais.

Todėl pacientų apšvietimas, taip pat ir vyrų, apie rūkymo žalą ir padėjimas joms ir jiems mesti rūkymą per savo elgesio sutvarkymą, yra jų širdžių sveikatai teigiamas elgesys.

Nerūkymas yra geriausias širdies apsaugojimas

Tabako dūmai turi daugiau negu 4.000 sveikatai kenkiančių dalių, kurių 200 yra žinomi nuodai. Nėra jokios abejonės, kad rūkymas naikina sveikatą. Tik nedaug yra kitų vartotojų skirtų medžiagų, kurios nužudytų tiek žmonių, kaip tabako rūkymas, o visgi nenormalieji ir tokios moteriškos save žudo ir savo pavyzdžiu kitus traukia taip elgtis. Amerikoje rūkymas nužudo daugiau žmonių, negu jų žūsta auto nelaimėse. Pasaulinė sveikatos organizacija apskaičiuoja, kad pasaulyje rūkymas numarina po tris milijonus žmonių kasmet.

Dar to negana. Rūkymas didina pavojų susirgti vežio ir širdies ligomis. O taip sirgti tai tas pats, kas žolele virsti. Rūkoriai, ypač rūkores, serga dažniau slogomis, skrandžio žaizdomis, chronišku bronchitu ir padidintu kraujospūdžiu, negu nerūkiančios. Rūkymas taip pat sumažina uoslę ir skonį.

Aišku, kad nerūkymas yra pati svarbiausia apsaugos priemonė nuo įvairiopo, dažnai mirtino, sveikatos sužalojimo. Svarbiausia, kad ta apsaugos priemonė yra mūsų pačių rankose. Todėl naudokimės ja ne tik mes visos ir visi, bet ir savo vaikams bei anūkams suteikime tokią apsaugą savo normaliu gyvenimu — tik pavyzdys yra vaikui kelrodis, o ne kokie pamokslai apie nerūkymo naudą. Jei vaikas tėvų pavyzdžiu nenusiteiks nerūkyti, jis rūkys ir savo jaunais laimingas dienas niekais pavers. Čia ir prieiname gyvenime nelaimę: rūkantys tėvai žaloja savo vaikus, nes nenormalūs tėvai augina tik nenormalius vaikus, kas yra mūsų nelaimė, todėl ir jos išvengime visose srityse, o taip pat ir rūkyme susitvarkant. Juk Lietuva yra išmintingiausių žmonių tėvynė — taigi būkime visos ir visi verti tos garbės.

Nežudyk širdies padidintu kraujospūdžiu

Padidintas kraujospūdis yra antras stiprus priešaukėjias širdies ligos pas moteris ir, aišku, pas vyrus. Daug tyrimų jau atlikta su moterimis ir vyrais, o jie nurodo, kad sunormuotas kraujospūdis iki 130/80 žymiai sumažina paralyzių ir širdies ligomis susirgimus. Tas patvirtina 1996 metais. Atlikti tyrimai nurodo, kad, turint dar ir kitus širdžiai pavojus, greičiau pakankiama kitiems kūno organams, kaip smegenims ir inkstams.

Vien sistolinis kraujospūdis padidėjimas nurodo apie arterijų elastiškumo sumenkimą, kas pasitaiko pas beveik trečdali, 65 metų sulaukusiu, moterų.

Pirmiausia ne už vaistų, bet gyvenimo išlyginimo patariama griebtis per 6 ar 12 mėnesių laikotarpį. Taigi per tą laiką reikia sunormalinti svorį, pradėti reguliariai darbuotis — mankštintis, su maistu susitvarkyti, valgant išmintingai — vegetariškai, ir su cigarete atsiveikinti. Tik po pusmečio ar po metų, maistu gydantis, reikalui esant, dėl kraujospūdžio patariama naudoti vaistus.

Taigi, pirmiausia vien su maistu ir darbu darže normuokime kraujospūdį. Sekmės!

KIAUŠINIAI SUGRĮŽO Į VIRTUVĘ

Daugelį metų kiaušiniai, pasižymėję ypatingai aukštu cholesterolio tūriu, buvo skrupulingai braukiami iš sveikos dietos. Bet dabar atrodo, kad kiaušiniai gali grįžti į savo senąją vietą. Tyrimai paskelbti „Journal of the American Medical Association“ balandžio 21 dienos numeryje, rodo, kad valgymas vieno kiaušinio per dieną visiškai nepakeičia širdies ar smegenų infarkto galimybes.

Mokslininkai per 8-14 metų stebėjo 100.000 vyrų ir moterų kiaušinio valgymo įpročius. Nepaisant, kad vienas didelis kiaušinis turi apie 215 mg cholesterolio (rekomenduojamas maksimumas kasdieninė mityboje yra 300 mg), sveiki žmonės neturėjo jokių blogų pasekmių. Kadangi kiaušiniai

Livija Braženaite - Garsienė su talkininkais, padėjusiais jai suruoti lietuvišką parodą Floridoje, DeLand miesto bibliotekoje. Iš k: N. Kreivenas, N. Karaša, J. Daugeliene, V. Braženas, parodos rengėja Livija, J. Baltrušaitis ir J. Daugela.

KĄ REIKIA ŽINOTI APIE GRIPO SKIEPUS

Kodėl reikėtų pasiskiepyti?

Gripas (influenza) yra rimta liga. Gripas sukelia karštį su druginu, kosulį, galvos ir gerklės skausmą, raumenų silpnumą ir skausmą. Žmonės apsikrečia vienas nuo kito nosyje ir gerklėje plintančiomis baciilomis. Dauguma žmonių laimingai perseraga gripu, bet daugelis kitų, ypač vyresnio amžiaus žmonių, ligos dėka yra guldomi į ligonines ir net miršta.

Kodėl reikia kasmet skiepytis? Ar pereitu metų skiepas nebegalioja?

Gripo virusas yra sudėtingas ir kasmet kai kurios jo dalys pasikeičia. Mokslininkai kasmet atidžiai seka gripo epidemijas, kurios dažniausiai prasideda Rytuose (atsiminate Hong Kong flu?) ir tada keliauja į mūsų hemisferą. Laboratorijos skuba izoliuoti naujais virusais ir pagamina efektyviausią skiepą tiems metams.

Kada geriausias laikas skiepytis?

Geriausia skiepytis tarp rugsėjo ir gruodžio mėnesių, nes tuo metu prasideda gripo sezonas. Imunitetas išsivysto tik po dvejų savaičių, ir gali tęstis dvylika mėnesių. Vaikai tarp 0-9 metų turi gauti po du skiepus (antras skiepas už mėnesio), visi kiti gauna po vieną skiepą.

Kuriems žmonėms patartina skiepytis?

CDC (Centers for Disease Control) pataria šioms grupėms skiepytis nuo gripo:

- asmenims 65 metų amžiaus ir vyresniems;
- prieglaudų ir senelių namų gyventojams;

- asmenims su ilgalaikėmis sveikatos problemomis: astma, mažakraujyste, diabetu ir inkstų, plaučių, širdies bei kitų organų ligomis;
- asmenims su susilpnėjusiu imunitetu nuo vėžio, HIV/AIDS, gydymosi steroidais;
- vaikams nuo 6 mėn. iki 18 metų amžiaus, kurie gydosi ilgalaikiu aspirinu;
- neščioms moterims po trečio nėštumo mėnesio;
- gydytojams, gail. seserims, rimtų ligonių šeimos nariams.

Kiti asmenys, kurie turėtų rimtai pasvarstyti apie pasiskiepyimą:

- keliaujantys į pietų hemisferą tarp balandžio ir rugėjo mėnesių;
- visi keliaujantys į atogrąžų šalis;
- universitetų studentai ir vadovybė;
- asmenys, kurie atlieka būtinus visuomenės patarnavimus;
- asmenys, kurie nori su-

mažinti galimybę susirgti gripu.

Ar yra pavojų surištų su gripo skiepu?

Skiepai, kaip bet kuris vaistas, retu atveju gali sukelti sunkią alerginę reakciją, vėdancią net iki mirties. Šie atvejai yra ypatingai reti. Virusai, kurie vartojami skiepiams pagaminti yra negyvi, taigi nėra galimybės užsikrėsti gripu nuo paties skiepo.

Ar yra žmonių kuriems nepatartina skiepytis?

Jeigu esate turėję rimtą alerginę reakciją kiaušiniams ar ankstyvesniam gripo skiepiui, arba esate sirgę „Guillain-Barre“ liga, pasitarkite su gydytoju šiuo reikalu.

Norintys daugiau sužinoti apie skiepus:

- kreipkitės į savo gydytoją;
- skambinkite vietiniam arba valstybiniam sveikatos skyriui (health dept.);
- susisiekit su Centers for Disease Control (CDC) telefonu 1-800-232-2522 arba tinklapu <http://www.cdc.gov/nip> (US Dept. of Health and Human Services, National Immunization Program)

„SUVALKIJA“ — ŠAKIŲ MIESTO 400 METŲ SUKAKČIAI PAMINĖTI

Čikagą pasiekęs „Suvalkijos“ žurnalo 1999 metų 3-sis numeris yra skirtas Šakių miesto 400 sukakčiai paminėti. Daugumą šio kultūros istorijos leidinio puslapių (o jų yra 62) liečia Šakius ir jų kraštą.

Rimantas Vensas —Šakių rajono savivaldybės meras, pradinuose žurnalo puslapiuose, šalia kitų dalykų rašo: „Nors kiekvienam savas kraštas yra mieliausias, tačiau pastaraisiais metais komplimentų Šakiams ypač pagausėjo. Zanavykų sostinės svečiai pirmiausia atkreipia dėmesį į miesto švarą, žalumą, lygias ir plačias gatves, suformuotą ir tvarkomą miesto centrą, kurio ryškiausias akcentais tapo rotušė ir paminklas Vincui Kudirkai. Tai — ne šakiečių nuomonė, ir todėl ji, suprantama, dar vertingesnė bei malonesnė.“

Šiame numeryje telpa Jono Matuso rašinys „Šakių vardas ir senų senovė“, Marcelės Striupavienės — „Šiek tiek iš zanavykų etnografijos“, Antano Stravinsko „Šakių krašto kalviai“.

„Suvalkijoje“ randame ištrauką iš „Ramonos“ leidykloje išleistas prof. Algimanto Miškinio knygos „Šakiai“ 1599-1999. Tos ištraukos vardas „Šakių daktaras“. Taip pat Antanas Andrijonas čia pateikia rašinį „Šakių krašto šauliai“, o Kazys Naucikas — „Kaip Gutkaimis virto Šakių miestu“.

A. Jablonskienė rašo apie

buvusį Šakių apskrities tautininkų sąjungos pirmininką Juozą Orentą, ryšium su jo 100-mis gimimo metinėmis. Šis Sibiro tremtinys yra palaidotas Gelgaudiškio kapinėse, o jo žmona Cecilija ir sūnus Leonas — JAV.

Šiame žurnalo numeryje Albinas Vaičiūnas spausdina rašinį apie Kriūkų miestelį, esantį Šakių rajone, kuris šventica 410 m. sukaktį. Įdomus yra Jono Boso straipsnis — Šakių krašto švietimas nepriklausomybės metais (1997-1999).

Be čia minėtų autorių 3-me

DRAUGAS

(USPS-161000) THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$100.00. Foreign countries \$115. Postmaster: Send address changes to Draugas - 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589. Mazindami pašto išlaidas, pakvitatimų už prenumeratą nesučiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

	Nietams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$100.00	\$60.00	\$38.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$115.00	\$65.00	\$45.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užsakant Lietuva:			
Oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Reguliariu paštu	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida oro paštu	\$160.00	\$85.00	
Tik šeštadienio laida reguliariu paštu	\$55.00		

Vyriausia redaktorė — **Danutė Bindokienė**
 Administratorius — **Valentinas Krumpelis**
 Moderatorius — **kun. Viktoras Rimšelis**

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsinaujina, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisto savo nuožūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasižinti kopija.

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
 4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
 Pirmas apyl. su Northwestern un-to diplomu, lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą. Pacientai primami absoliučiai punktualiai. Susitarimui (kalbėti angliškai) Tel. 708-422-8260

EDMUNDAS VIZINAS, M.D., S.C.
 Specialybė — Vidaus ligų gydymas
 Kalbame lietuviškai
 6918 W. Archer Ave. Sts. 5 ir 6
 Chicago, IL 60638
 Tel. 773-229-9965
 Valandos pagal susitarimą

DR. JOVITA KERELIS
 DANTŲ GYDYTOJA
 9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
 Tel. (708) 598-8101
 Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽIJOBA, M.D.
INDRĖ RUDAITIS, O.D.
 AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
 1020 E. Ogden Ave., Suite 310
 Naperville, IL 60563
 Tel. (630) 527-0080
 3825 Highland Ave., Tower 1, Suite 3 C
 Downers Grove, IL 60515
 Tel. (630) 435-0120

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
 KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
 7722 S. Kedzie Ave.
 Chicago, IL 60652
 Kab. tel. 773-471-3300

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
 AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
 166 E. Superior, Suite 402
 Valandos pagal susitarimą
 Tel. 312-337-1285

DR. L. PETREIKIJA
 DANTŲ GYDYTOJA
 9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
 1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
 Tel. (708) 598-4055
 Valandos pagal susitarimą

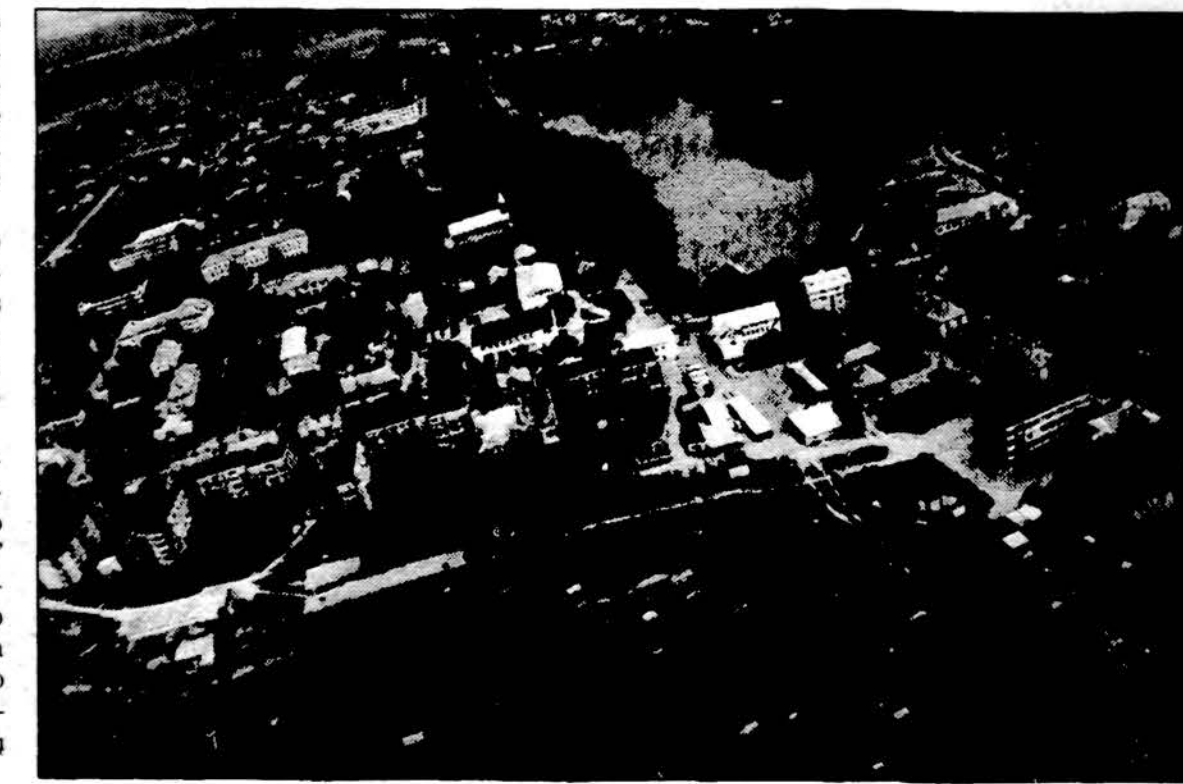
LINAS SIDRYS, M.D.
 Akių ligos / Chirurgija
 9830 S. Ridgeland Ave.
 Chicago Ridge, IL 60415
 Tel. 708-636-6622
 4149 W. 63rd St.
 Tel. 773-735-7709

numeryje dar bendradarbiauja B. Aleknavičius, A. Paulavičius, N. Mastekaitė. Taip pat įdėta „Šakių daina“ — žodžiai A. Andrijono, muzika — V. Bagdono. Šio leidinio vyr. redaktorius Zenius Šileris, atstovai užsienyje — Edvardas Šulaitis (JAV) ir Antanas V. Kramilius (Australijoje). Redakcijos adresas — Vytauto g. 32, 4520 Marijampolė (laiskams — Pašto dėžutė 14, Marijampolė). „Suvalkija“ laukia prenumeratų iš užsienio. Oro paštu žurnalas kainuoja 30 dol. Ed. Šulaitis

*** Tarptautinės studentų dienos** — lapkričio 17-osios — išvakarėse JAV lietuvių stipendijų skyrimo komitetas materialinę paramą suteikė grupei kūrybiškiausių Kauno technologijos universiteto (KTU), magistrantų ir dokto-

rantų. Čikagoje gyvenusio mokslo mecenato daktaro Konstantino Savicko stipendijos paskirtos KTU Chemijos technologijos fakulteto doktorantė Rūta Budreckienė bei Statybos ir architektūros fakulteto studentui Aurelijui Sabaliauskui. Žymaus išeivijos verslininko, KTU Garbės daktaro Juozo Petro Kazicko stipendija atiteko universiteto Ekonomikos ir vadybos fakulteto antrakursei Justinai Tuomaitėi. Vakarų Pensilvanijos lietuvių bendruomenės stipendiją pelnė KTU Dizaino ir technologijų fakulteto studentė Vilma Šipalaitė ir Mechanikos fakulteto doktorantas Robertas Keršis. (Elita)

• Jauni mano, kad senieji yra kvaili, bet senieji žino, kad jaunieji yra dar paikai. G. Chapman

Zanavykų sostinė Šakiai iš lektuvo. Nuotr. Gedimino Jokūbaičio

(Mayo Clinic Newsletter)

A. KUBILIAUS VYRIAUSYBĖ VARGU IŠGELBĖS KONSERVATORIUS

ARTŪRAS VAZBYS

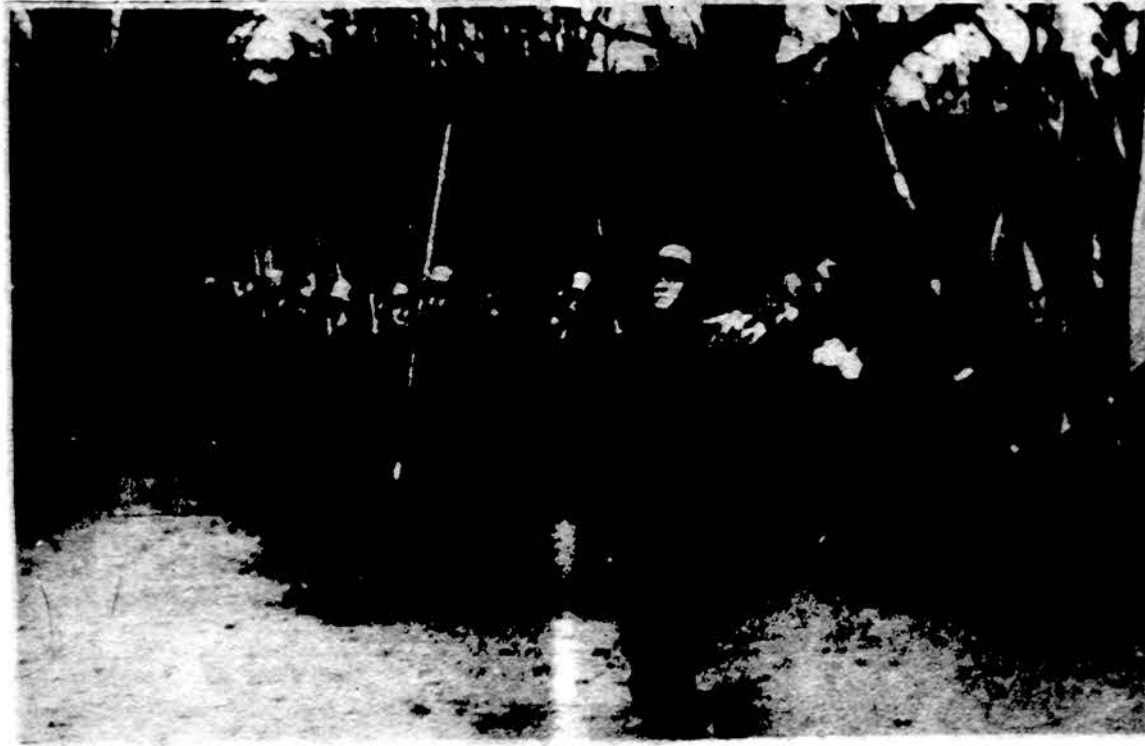
Ryžtingas ir greitas A. Kubiliaus vyriausybės suformavimas bei jos programos patvirtinimas, atrodo, išvedė šalį iš beįsismarkaujančios politinės krizės, arba bent jau ją atitolino. Konservatoriai, ši kartą be ypatingų ritualų, ryžosi trečiajam ir greičiausiai paskutiniam per šią Seimo kadenciją bandymui tapti žmonių valdžia, o ne valdžios žmonėmis, kaip kad buvo žadėję savo rinkimų programoje. Reikia pasakyti, kad galimybių įgyvendinti šią nuostatą šiandien likę žymiai mažiau nei 1996 m. pabaigoje ar net šių metų pradžioje. Lietuvos finansinė ir ūkinė būklė nepaprastai sudėtinga, rinkėjų pasitikėjimo kreditas jau išsėmęs, o politinė padangė pritrūkusios priešrinkimines audros debesų. Neatsitiktinai naująjį ministrą pirmininką parėmė kur kas mažiau Seimo narių nei jo pirmtakas G. Vagnorius ir R. Paksas. Be to, visuomenės apklausų rezultatai rodo, jog A. Kubilius į vyriausybės rūmus įžengė, turėdamas neigiamą vertinimą — jį vertinančių nepalankiai yra keliskart daugiau nei palankių.

Beveik nėra vilčių, jog naujosios vyriausybės populiarumą padidins sprendimai, kuriuos teks priimti finansinės krizės akivaizdoje.

Ivertinus visai tai, atrodytų, jog ši ministrų kabineta, o kartu ir ji suformavusias politines jėgas, nuo neišvengiamos katastrofos galėtų išgelbėti nebent stebuklas. Tačiau yra viena svarbi aplinkybė, kuri galėtų tapti to stebuklo priežastimi. Panašu, jog prasidėjus ketvirtiesiems konservatorių valdžios metams, ši partija pagaliau subrendo valstybės valdymui. Paskyrus premjeru G. Vagnorių, per visą jo vadovavimo vyriausybei laikotarpį konservatorių partija paklusniai sekė jam iš pasakos, pritariama kiekvienam net ir nesuprantamiausiam šio politiko užmojiui, kol pagaliau priėjo paglavietė. Dvejus su puse metų Tėvynės sąjunga ir jos frakcija Seime, užuot kontroliavusios savo vyriausybę, tapo jos vadovu ir jo užgaidų įkaitėmis. Pasitraukdamas iš premjero posto, G. Vagnorius dar mėgino nusitempti paskui save partiją, tačiau, per keletą metų gerokai susidėvėjęs, virvutė nutrūko. Ją padėjo nutraukti R. Paksas, po atkailių prezidento ir Seimo pirmininko įkalbinėjimų,

sutikdamas tapti vyriausybės vadovu. Tačiau jo skrydis taip pat nebuvo sėkmingas, nes lėktuvui pritrūko ne tik erdvės manevrui, bet ir degalų, kurių konservatoriai buvo įpylę akivaizdžiai per mažai. Niekada nebuves savu posąjūdiu politiniame elite, R. Paksas taip jau ir netapo, tačiau, galbūt ir pats to aiškiai nesuvokdamas, padėjo konservatorių partijai atrasti save. Po ilgo ir skausmingo blaškymosi konservatoriai ėmė suprasti, jog būnant valdžioje, neuztenka tarnauti vyriausybei, kaip G. Vagnoriaus laikais, negalima veikti šalia jos, kaip R. Pakso atveju, bet privalu dirbti kartu su ja, prisimant rinkėjų suteiktą atsakomybę. Nors šis atradimas yra gerokai pavėluotas, tačiau sveikintinas. Neaišku, ar tai padės konservatoriams išvesti valstybę iš sudėtingos būklės, į kurią patys ją ir atvedė, dar sunkiau pasakyti, ar jiems pavyks atgauti bent dalį prarasto visuomenės pasitikėjimo, tačiau galima neabejoti tuo, jog A. Kubilius ir jo komandos pasiryžimas dirbti valstybei, rizikuojant savo ateitimi, bus naudingas tiek problemų sprendimo, tiek valstybinio mastymo Lietuvos politiniame gyvenime įtvirtinimo požiūriu. Šis suvokimas kaip tik lėmė LKDP apsisprendimą, nepaisant kai kurių abejonių, remti naująjį ministrų kabinetą ir jo programą. Kai tenka rinktis — šalies interesai ar priešrinkiminė isterija, krikščionims demokratams, skirtingai nuo daugelio kitų partijų, nėra sudėtinga priimti sprendimą valstybės naudai, net ir matant, kai kuriuos konservatorių parengtos vyriausybės programos netobulumus.

Didžiausia naujosios vyriausybės problema, be abejo, bus politinės paramos Seime deficitas. Parlamente šiuo metu vyksta iš esmės nevaldomi ir sveiku protu sunkiai suvokiama procesai. Neverta labai stebėtis, jog LDDP staiga susirūpino rublinių indelių kompensavimo reikalais, nors savo valdymo metu nenorėjo nei girdėti apie šią idėją, vadinamą ja konservatorių populizmas. Nestebina ir socialdemokratų užsidedimas „nulinuoti“ kolegą R. Dagį už tai, kad šis sutiko tapti vienu Seimo vicepirmininku, net ir prisimenant, jog, valdant LDDP, tuo metu save opoziicine laikiusios LSDP pirmininkas A. Sakalas visą kadenciją ramiai išbuvo

Šauniai žengia Lietuvos kariai pirmosios nepriklausomybės (po 1918 m.) metais.

šiuo poste. Mūsų partijų desperatiškas mėginimas atkreipti į save rinkėjų dėmesį taip pat nekelia nuostabos.

Žymiai sunkiau suprasti centrinių vado R. Ozolo paūmėjimus, kurie persiduoda ir daugeliui jo bendražygių. Jei dramatiška atsistatydinimą iš Seimo pirmininko pavaduotojo pareigų dar galima laikyti šiam, teatrališkumo nestokojančiam, politikui būdingu elgesiu, tai kaip pavadinti jo kryžiaus žygį prieš privatizaciją, pradėtą parašu, remiančiu bolševiškišką V. Andriukaičio kampanijos iniciatyva dėl referendumo, siekiančio nacionalizuoti AB „Mazeikių naftą“? Įkandin R. Ozolo šį absurdišką referendumą parėmė beveik visi Seimo centristai, įskaitant laisvosios rinkos apologetu save laikantį K. Glavecką. Reikia pripažinti, jog centrinių kandidatas ir premjeras K. Glaveckas po referendumo iniciatyva pasirašė tikrai centristiškai — su prieražu „remiu tik politiškai“.

Matyt jis vienas težino, ką galėtų reikšti šis paaiškinimas. Kaip tuomet būsimasis premjeras neremia referendumo — finansiskai, ekonomiškai, teisiškai, moraliskai ar taip kaip rublinių indelių kompensavimo, kuomet visą kadenciją aimanavęs, jog tai yra pinigų švaistymas, tvirtinant A. Kubiliaus vyriausybės programą, K. Glaveckas staugia nusprendžia, jog didžiausias jos trūkumas indelių kompensavimo atidėjimas? Stebint tokį centrinių elgesį, vis neramiau tampa pagalvoti, kas atsitiktų, jei ši partija iš tiesų taptų valdancija.

Vis daugiausia galvos skausmu naujajam premjerui ir jį palaikantiems jėgoms turėtų kelti ne LDDP, socdemai ir net ne centristai, bet padėtis pačioje konservatorių partijoje. Po savaitgalį įvykusio Te-

vynės sąjungos suvažiavimo nebera jokių abejonių, jog G. Vagnoriaus grupuotė pereina į atvirą opoziciją naujai vyriausybei. Tokiu atveju Seime nebelieka net tų septyniolikos šimties balsų, kuriais buvo patvirtinta vyriausybės programa ir kurių būtų garantuotai pakakę jos įgyvendinimui. Dabar gi klausimas, kaip A. Kubiliaus vyriausybei pavyks užsitikrinti reikiamą Seimo paramą, kol kas lieka atviras.

Minėtąjį klausimą dar labiau komplikuoja ketvirtosios valdžios įtaka Lietuvos politiniam klimatui, kitaip tariant, pačių politikų keliauklų prieš žiniasklaidą suintensyvimą, artėjant rinkimams. Žinant lietuviškosios žiniasklaidos polinkniuzdyti visas valdžias ir eliminuoti bet kokias autoritatus, išskyrus pačius žurnalistus, pats geriausias būdas jiems įsitempti — mušti valdžią: opozicijai — pozicijai, konservatorių ekspremjerui — konservatorių premjerui, Seimui — vyriausybei, gatvės politikams — Seimui ir t.t. Dar geriau — pametėti kokios nors informacijos, pavyzdžiui, kad tavo politinis oponentas, būdamas gerokai įkaušęs, išbarskino kaimyną langą. Netrukus „žurnalistinis tyrimas“ bus atliktas, išspausdintas kokiam leidinyje ir smulkiai atpasakotas per visas televizijos bei radio stotis. Tiesa, beveik visi faktai nepasitvirtins, paaiškės, kad nei politikas buvo išgėręs, nei kaimynas langas išdažtas, bet „redakcijos šaltinio“ duomenimis, kažkas panašaus vis tiek bus įvykę. Jei aprašytas asmuo nuspręs kreiptis į teismą, jis, geriausia atveju, laimės dešimt tūkstančių litų, bet praktiškai papaukos savo karjerą. O kad jis negalėtų prisiteisti daugiau, pasirūpins tie patys politiniai oponentai, nepriklaus-

somai nuo to, kas tuo metu bus valdžioje, o kas opozičioje. Tiesiog gražu žiūrėti, kaip Č. Juršenas su J. Karosu lieja krokodilo ašaras, gindami laisvą ir nepriklausomą žiniasklaidą nuo grobuonių konservatorių, pasišovusių sugniuždyti visus leidinius, prisiteisiant iš jų šimtamilijonines sumas už garbės ir orumo įžeidimą. Belieka prisiminti, jog konservatoriai, būdami opozičioje, darė lygiai tą patį. Taip ir sukasi užburtas ratas — politikai ateina ir nueina, bet virš jų visuomet lieka žiniasklaidos, visuomet žinanti, kurie politiniai sprendimai bus naudingi Lietuvai, kurie ne. Visai neseniai žiniasklaidos atstovai nusprendė, kad Lietuvai nėra jokio reikalo patvirtinti konvencijos „Televizija be sienų“, prie kurios prisijungusios visos civilizuotos Europos valstybės, mat tai pažeis tabu gamintojų teises reklamuoti gaminius. Kaip žinoma, ši konvencija nėra patvirtinta iki šiol. Nėra, jokių garantijų, kad žiniasklaidos neįsprendė, jog kokių nors interesų grupių teises pažeis visuotinis pajamų ir turto deklaravimas, vienodų verslo sąlygų visiems rinkos subjektams sudarymas bei daugelis kitų naujosios vyriausybės programos nuostatų.

*** Lietuvos laikinasis reikalų patikėtinis Jungtinių Tautų Ženevos skyriuje Audrius Navikas išrinktas Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) Valdymo tarybos Sektorinių ir techninių susitikimų bei susijusių klausimų komiteto pirmininku. Lietuvos diplomatas yra vienintelis Vidurio ir Rytų Europos regiono atstovas, išrinktas komiteto pirmininku naujojoje TDO Valdymo tarybos darbo kadencijoje 1999-2002 metais.**

Ir šio ir ne šio pasaulio karalystės

Praėjusį sekmadienį šventėme Kristaus Valdovo šventę. Tai vienintelis Valdovas, kurio viešpatavimas amžinas, absoliutus, teisingas ir kupinas meilės savo valdiniam, net tuomet, kai jie atsisako paklusti. Kai žydai reikalavo Kristaus mirties ir Jis buvo atvestas pas Pilotą, šiam suabejojus, ar Jėzus Kristus tikrai yra karalius, jeigu Jis taip lengvai, be kovos atiduotas teismui, Jėzus atsakęs, kad jo karalystė nėra šio pasaulio. Jeigu ji būtų šio pasaulio, tai jos kariuomenė kovotų, kad karalystės Valdovas nebūtų pasmerktas baisiai kanciai ir mirčiai, kurios jis tikrai neuzsitaravo.

Prisiminus Kristaus žodžius, kad Jo karalystė ne šio pasaulio, todėl jos kariuomenė negina savo Valdovo, šiandien pagalvojame, kad vis tik šio pasaulio karalystės be kariuomenės niekuomet neapsiejo ir neapsieina. Jau nuo pačios žiliausios senovės jos savo istorijos puslapius rašo ir kardu, ir ugnimi (o vėlesniu laiku — šaunamaisiais ir net branduoliniu ginklais). Tik reta valstybė, nepaisant, ar ji vadinasi karalyste, respublika, ar dar kitaip, neturi savo kariuomenės: ir apsigynimo nuo priešų, ir agresijos tikslams, bet iš dalies — kad tokia mada...

Kariuomenės išlaikymui, apginklavimui ir visai rūpybai apskritai skiriama nemaža valstybinio biudžeto dalis, tačiau ir beveik kiekvienas eilinis gyventojas supranta, kad tai būtinos išlaidos, kad kariuomenė galbūt užtikrins saugesnę ateitį ir jam, ir jo vaikams, ir vaikaičiams. Žinoma, mažosios valstybės, ypač jeigu joms likimo skirta egzistuoti galingų, grobuoniškų kaimynų pašonėje, vargiai gali tikėtis, kad sava kariuomenė, net labai narsi, net labai moderniais ginklais ginkluota, galės išsaugoti krašto laisvę, tačiau savo karinių pajėgų nenori atsisąžėti. Iš šios galvosenos nesiskiria ir Lietuva.

Galbūt ir dėl to, kad, be tiesiogios paskirties, valstybės kariuomenė yra ir veiksminga jaunuolių auklėjimo institucija. Atlikę karinę tarnybą, jauni vyrai, o dabar ir merginos, jau nebe tie patys: karinė disciplina, igytos žinios, naujos patirtys juos pakeičia, tad vėliau, grįžę į civilinį gyvenimą, jie yra daug parengtesni, labiau susipratę krašto piliečiai. Iš tikrųjų nesupran-

tama, kaip šiuo metu Lietuvoje tiek daug jaunuolių pavariais būdais stengiasi išvengti karinės tarnybos, juo labiau, kad megsta skustus darbus, stoika ir kasdienybės pilkumu.

Šiandien, šventėme nepriklausomos Lietuvos kariuomenės išėjimo 81 metų sukaktį. Mūsų tarpe dar yra daug pirmosios nepriklausomybės (po 1918 m. vasario 16) dešimtmečius prisimenantų ir Lietuvos kariuomenę tarnavusių tautiečių. Jie su malonumu kalba — ir didna nostalgija — apie „anuos laikus ir milžinišką skirtumą, kurį metai, praėję kariuomenėje padarė juo tolimesniame gyvenime“. Amerikiečiai turi posakį, kad „seni kariai nemiršta, jie tik laiko būvyje išnyksta, kaip rokas...“ Senėji (o juos jau taip galima šiandien vadinti, nes visi sulaukė ypač brangaus amžiaus) nepriklausomas Lietuvos kariai. Antrojo pasaulinio karo pabaigoje išbėgę iš tėvynės, dešimtmečiams slėnkant, niekuomet nepraleido Kariuomenės dienos, nesurodę bent kuklaus paminėjimo, pasiryžę pasidalyti prisiminimais su jaunesniais, „neturėjusiais laimės tarnauti nepriklausomai Lietuvos kariuomenėje“. Atrodo, kad nė vien būtuviai, bet ir kitu būdu žmonės, dalyvavę kovose ar bent tarnavę kariuomenėje, visa gyvenimą tas dienas labai ryškiai prisimena, niekad nevengia apie tai pasakoti.

Šiandien Čikagoje (kiek girdėjome ir kituose Lietuvos telkiniuose) buvo taip pat suaruostas įprastinis Kariuomenės šventės paminėjimas. Tai labai prasminga ir gražu. Tačiau tuo pačiu metu, tik Čikagos priemiestyje, vyko vyriausiojo anuometinės Lietuvos kariuomenės vado 125 metų gimimo ir 55 metų mirties suaktyvūs paminėjimai. O kas tas vadas? Nagi Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona. Jaunesniasius mūsų tautiečiams buvo ir tebėra nesuprantama, dėl ko šios dvi šventės — arba suaktyvūs — negalėjo būti ruošiamos po vienu stogu? Tai būtų ir išsklaidytas ir prasmingiau, nesklaidant ir dar penkesnis daleles tos pačios publikos, kuri tokiuose paminėjimuose lankosi? Penkiasdešimt metų yra ilgas laiko tarpas — rodos, jau reikėtų užgydyti senas tautos žaizdas ir dirbti vieningai...

KELIONĖ LIETUVON BIRUTĖ JASAITIENĖ

Nr. 6 Tėsinys

Jie nori ten statyti kitus panašius namus, kuriuose galėtų gyventi seni, sergantys ir nepajėgūs — tie namai bus su visu aptarnavimu.

Tačiau statybai reikia pinigų, kurių tremtiniai neturi. Bet V. Cinauskas nenusimena. Jis sako: „Gavome žemę, atsiras ir pinigų“.

Iš čia važiuovė atgal į Vilnių, į Dzūkų gatvę, kur stovi Vilniaus Vidurinė mokykla „Lietuvių namai“. Toje mokykloje mokosi tremtinių vaikai, grįžę iš Sibiro. Ne visi lietuvių tremtiniai grįžta į namus. Ne visiems sąlygos tai leidžia daryti. Tačiau daugumas sten-

giasi, kad jų vaikai grįžtų į Lietuvą. Prie šios mokyklos yra bendrabutis, kuriame tie vaikai gyvena.

Mokyklos direktorius Alfonsas Rudys ir jo vice direktorė, kurios pavardės nebeatsimenu, apvedžiojo visą mokyklą, aprodė kiekvieną kampelį. O mokykla didelė, trijų aukštų. Klasėse mokinių po penkiolika, po dvidešimt. Vieni geltonplaukiai, kiti tamsūs, matyt mišrių vedybų vaikai. Direktorius aprodė visas klases. Jis žino kiekvieno vardą ir kiekvieną pažįsta. Aprodė įvairius meno ir kitokius mokinių pasiekimus. Sako, kad, kai vaikai atvažiuoja rudenį į mokyklą pirmą kartą, jų daugumas nemoka lietuviškai kalbėti. Tačiau, kada valgo bendras Kučias, visi jau kalba lietuviškai. Vaikai, tiek bendrabutyje, tiek mokykloje prižiūrimi pasišventusių auklėtojų. Stebint mokyklos direktorių, matai, su kokia meile ir atsidavimu jis dirba, augindamas, aukle-

damas ir mokydamas tuos, iš svetimų tolybių suvežtus, vaikus.

Rieskutėnų Parindinė mokykla

Mokykla yra prie Ignalinos, Švenčionių rajone. Tai kaimo mokykla, kurią lanko aplinkinių kaimų vaikai. Mokyklai vadovauja direktorė Viktorija Lapėnienė. Į tą mokyklą mus nuvežė „Valstiečių laikraščio“ Kaimo vaikų fondo pirmininkė Regina Švobienė. Mokyklos direktorė apvedžiojo, aprodė visą savo mokyklą. O rodyti ir didžiutis yra ku.

Prie mokyklos yra du namai, kuriuose įrengtas muziejus. Daugybė įvairių iškasenų ir kitų muziejinių eksponatų gražiai sudėstyta. Nusikundė, kad kai kurias iškasenas rusų laikais buvo išvestos įvertinimui-atpažinimui į Pėtersburgą ir niekada negrįžo atgal. Dabar ji nieko niekam

neduodanti. Vienas tų namų aptvertas senų gėrų akmenimis. Aplinkui gražiai prižiūrėtas miškas — jo vadinamas Botanikos sodu, nes čia surinkti ir auga visi medžiai ir augalai, kurie gali augti Lietuvoje. Už mokyklos miške didžiulis akmuo — jis atvežtas iš paežerės. Tai buvęs senovės vaidilutių aukuro akmuo. Pa-

rodė žaliąją klasę. Tai medžių apsupta aikštelė, kurią pastatė suoliai. Gražiam orui esant, čia mokosi vaikai. Mokykla turi elektrą, bet neturi vandentiekio. Mokykloje yra audimo klasė, kuriame mergaitės mokinais audimo meno. Tą klasę išlaiko Kaimo vaikų fondas.

(Bus daugiau)

Uzpalių kaime su daugiavaive šeima.

Tremtinių mokyklos direktorius Alfonsas Rudys (kairėje) ir jo vice direktorė Viktorija Lapėnienė (dešinėje) su tautos Cinauskas.

BAŽNYČIA LIETUVOJE IR PASAULYJE

BUVĘS KOMJAUNUOLIS TAPO PRANCIŠKONŲ KUNIGU

JŪRATĖ PAULIUKONYTĖ-GENTLESK

1999 m. liepos 10 d. Kretingos Apreiškimo bažnyčioje diakonų tarnystei buvo pašvęsti br. Linas Genadijus Vodopjanovas ir br. Ramūnas Brundza, o į kunigus buvo išventintas Paulius Dainius Vaineikis. Iškilmingas šv. Mišias aukojo vysk. Paulius Baltakis, OFM; kartu koncelebravo vienuolyno gvardijonas br. Astijus Kungys, OFM ir pranciškonų provinciolas br. Benediktas Sigitas Jurys, OFM. Iškilminge buvo daug svečių — kunigų, brolių pranciškonų, giminių, draugų. Kretingos gyventojų. Po iškilmių bažnyčioje visi buvo kviečiami pasivaizinti bei pabendrauti šventoriuje, kur kelias valandas broliai pranciškonai giesmėmis bei dainomis visus linksmino, o (naujai išventintas į kunigus) br. Paulius smagiai prisidėjo armonika.

Dainius Vaineikis gimė 1968 m., sausio 31 d. Šauliuose. Jo tėvas Vytautas buvo rezistentas prieš tarybinę valdžią — įkūrė Lietuvos Laisvės kovotojų sąjungą, po gripdyje redagavo Kudirkos „Varpą“ ir jį leido savo rankomis pagaminta spaustuve. Buvo ištremtas į Sibirą — 15 metų išbuvo katangoje. Dainiaus motina Ona Tamošiūnaitė buvo aktyvi komunistų partijos narė. Ji auklėjo savo tris sūnus komunistinėje dvasioje.

Iki 19 metų amžiaus Dainius netikėjo Dievo buvimu ir būdamas komjaunuolis, žadėjo stoti į komunistų partiją. Tačiau 1987 m. jam betarnaujant kariuomenėje planai sutuptyje, kai motina staigiai mirė. Pritrenktą jauną vyrą pradėjo kankinti gyvenimo prasmės klausimas.

Tačiau netrukus, jam bedirbant dailininku rusų kariuomenės valgykloje, Dainius patyrė atsivertimą ir slapta pradėjo mokytis krikščionybės pagrindų iš vieno rusų ortodokso. Už poros metų, Dainius pajuto, kad Dievas jam prabilo per tą patį rusų ortodoksą, duodamas mintį: „kaip būtų gražu jei būčiau Dievo kunigu“. Iš pradžių Dainius purtėsi ir mėgino tos minties atsikratyti, bet pagaliau priėmė Dievo pašaukimą. Kai šiuo reikalu apsisprendė, jam net ir pradėjo patikti ši mintis. Grįžęs iš kariuomenės, po metų įstojo į Kauno kunigų seminariją.

Čia lankydamas pirmą kursą Dainius sutiko savo pirmą pranciškoną — br. Astijų, kuris atvažiavo į seminariją pasikalbėti su klierikais. Tokiu būdu jis susipažino su pranciškonais. Seminarijoje Dainiui buvo „ankšta“, jis „duso“, bet Viešpats jam parodė pranciškonus ir supažindino su šv. Pranciškumi. Tad baigęs pirmą kursą, Dainius paliko se-

Šv. Mišias aukojo vysk. Paulius Baltakis, OFM. Br. Ramūnas ir br. Linas asistuoja. Nuotr. br. Gedimino Numgaudžio

minariją ir įstojo į pranciškonus.

Noviciatą atliko Kennebunkporte, Maine ir 1993 m., vasarą grįžo atgal į Kauno kunigų seminariją. Po dviejų metų išvažiavo į Veroną, Italiją, mokytis San Bernardino pranciškonų seminarijoje. Ten mokėsi 4 metus ir 1999 m. baigęs mokslus, vasaros metu buvo išventintas kunigu. Įvilktas pranciškonu per šv. Antano šventę, birželio 13 d., Dainius pasirinko Pauliaus vardą.

Br. Paulius dabar eina vikaro pareigas Kretingos Apreiškimo bažnyčioje ir yra Pranciškonų jaunimo tarybos dvasinis asistentas. Jis paskirtas Kryžių kalno vienuolyno vyresniuoliu ir gruodžio mėn. pabaigoje, statybai užsibaigus, ten užims pareigas.

Br. Paulius taip pat aktyviai dirba su Lietuvos euroskautais. Praėjusios vasaros žygyje į Žemaičių Kalvariją br. Paulius buvo labiausiai vaikų mylimas ir laukiamas pravesti žaidimus ir giesmes.

Šv. Mišių metu pranciškonų provinciolas br. Benediktas Sigitas Jurys, ir vienuolyno gvardijonas br. Astijus Kungys br. Pauliui užvelka rūbą. Nuotr. br. Gedimino Numgaudžio

Po šventinimų, iš Italijos atvykęs br. Antonino visų italų vardu sveikina itališkai. Br. Paulius verčia į lietuvių kalbą. Priekyje matyti br. Pauliaus nutapyta ikona. Nuotr. br. Gedimino Numgaudžio

Per visų šventųjų litanijos giedojimą, broliai Linas, Paulius, Ramūnas — ant grindų prieš altorių.

Nuotr. br. Gedimino Numgaudžio

• Šypsena — nieko nekainuoja, o suteikia daug.

• Šypsena — naikina patį bjauriausią pojūtį — nevilgtį.

SU ŠYPSENA

Kartą susirinke kunigai ir vienuoliai smarkiai diskutavo, stengdamiesi išspręsti kokius religinei bendruomenei priklausė Viešpats Dievas. Jėzuitai teigė, kad Dievas jėzuitas; marjonai — kad marjonas, ir pan. Tada pranciškonai pasiūlė parašyti

Viešpačiui laišką, jo atsi-klausti. Visi sutiko. Netrukus visi sulaukė Viešpaties atsakymo —

Brangieji, Nesiginčykite. Visi esate man tiek pat svarbūs ir aš visus vienodai myliu.

Jūsų Dievas, OFM (papasakojo brolis pranciškonas)

PADEKA

Dėkojame „Lietuvos Vaikų vilties“ organizacijai, ypač BIRUTEI JASAITIENEI, GRAŽINAI ir JIM LIAUTAUD, DANAI ir JONUI KAUNAMS, IRENAI ir RIMUI BLINSTRUBAMS už suteiktą galimybę nuo spalio 18 d. iki lapkričio 19 d. stažuotis Shriners ligoninėje, už galimybę dalyvauti labdaros konferencijoje „Dovana Lietuvai“, vykusioje Vašingtone.

Šių puikių žmonių dėka mes igijome daug patirties, kurią stengiamės taikyti Lietuvoje.

Dr. Virgilijus Urbonavičius
Dr. Kęstutis Saniukas

Vilnius

Br. Paulius klūpo prieš altorių. Suuluose kretingiskiai.

Nuotr. br. Gedimino Numgaudžio

SKELBIMAI

ELEKTROS ĮVEDIMAI – PATAISYMAI
Turiu Čikagos miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukse S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8854
(773) 581-8854

TAISOME SKALBIMO MAŠINAS, ŠALDYTUVUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VĖSINTUVUS.
H.DECKYS
TEL. 773-585-8624

„Neringos“ restoranas Čikagoje buvo parduotas, nes restorano savininkas Petras Vaicekuskas planuoja daugiau laiko praleisti Lietuvoje, Darbėnuose, Lazdininkų kaime, ūkininkaudamas savo ūkyje.

Vyras ieško darbo. Gali globoti senelius ir gyventi kartu. Turi patyrimo ir nuosavą automobilį.
Tel. 773-918-0702.

WINDOW WASHER
100 people needed now full-time year and work Mon-Sat. Suburb houses only. 6am-5pm. 2 or 3 man team. Must have own car. 1 day training. make \$250-\$350/day paid gas. Co. tools. Come today, start tomorrow. 1989 University Lane Unit F, Lisle, IL 60532. Tel. 630-963-6587.

GREIT PARDUODA

RE/MAX REALTORS
off. (773) 586-5959
home (708) 425-7160
pager (708) 886-4919

RIMAS LSTANKUS

• Greitas ir sąžiningas pataravimas
• Nuosavybių įkainavimas veltui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuotaida

Įnuomojamas vieno miegamojo butas Oak Lawn, gražioje ir patogioje vietoje, kaina \$500 (įskaitant elektrą ir dujas). Skambinti: Aušrai Padalino, First Rate Real Estate, 773-767-2400.

Išnuomojamas kambarys su virtuvės privilegija ir baldais savaitgaliams, netoli traukinuko ir autobuso sustojimo, Comensky Park apylinkėje. Tel. 773-548-8249.

Home Health Care Intl. Agency
ieško 3 moterų ir 2 vyrų prižiūrėti vyr. amž. žmones. Reikalinga anglų k., kantrybė, atjautimas, vairuotojo leidimas ir patirtis. Skambinti Phil, tel. 414-763-2615.

Ieškome patyrusio dažytojo su automobiliu. Kreiptis nuo 8 v. v. iki 10 v. v., tel. 847-808-9109. Kalbėti angliškai arba rusiškai.

PADEKA

Lietuvos šv. Kazimiero seselių vardu dėkojame už aukas Pažaislio vienuolyno fondui (per agioliotini Algį Liepinaitį).

Aukojo:

Tautos fondas \$500 (per Giedraitytę); Al. ir D. Gulbinai (Florida) \$100; Brighton Parko lietuvių namų savininkų draugija \$100; Marija Vaitkus \$100; E. ir J. Indriūnai \$50; P. Gruodis \$30; Florence R. Norkus, Ct. \$20; V. ir O. Rakauskai \$20; Antonina Repšienė \$50.
Iš viso \$970.

Cicero parapija (vaizdajuosčių parodymas)

Cicero lietuvių namų draugija (per A. Mickų) \$100; ALRKMS (per Bronę Motušienę) \$15; V. Motušis \$10; R. J. Rimkus \$10; kitos aukos \$15.
Iš viso \$150.

Marquette Park (Vyresniųjų lietuvių centras Čikagoje, vaizdajuosčių parodymas)

Dr. V. Musonis, Oak Lawn, IL \$110; Aldona Ješmantienė, Riverside, IL \$100; dr. P. Jokubka \$20; A. Gudaitienė \$10; J. Lesčinskas \$10; Victoria Pikelis \$10; A. Banys \$10; kitos aukos \$123.
Iš viso \$ 393.

Indiana

Beverly Shores lietuvių klubas (Michigan City library, vaizdajuosčių parodymas)

Ada A. Sutkus \$100; dr. Ambrozaitis \$50; Y. K. Giedraitis \$50; V. ir J. Peseckai \$25; D. ir J. Noreikos \$25; J. ir J. Mockaičiai \$20; A. ir A. Kainiai \$20; M. ir P. Ruliai \$20; V. Šimkus \$10.
Iš viso \$320.

Michigan

Union Pier „Gintaras“ (vaizdajuosčių parodymas)

Z. Mickevičienė \$500; Union Pier Lietuvos draugija \$50; J. J. Cibai \$20; V. O. Gutauskai \$20; E. B. Vengiankai \$10; V. Linartas \$10; J. K. Miciavičiai \$10; A. V. Bigelini \$10; B. Buikienė \$10; V. R. Albrechtas \$10; E. Rudzinkienė \$10; kitos aukos \$40.
Iš viso \$700.

Iš viso \$2,533,00

Aukos prašoma siųsti šiuo adresu:
Pažaislis Fund
c/o Sisters of St. Casimir
A non-profit organization
2601 W. Marquette Road,
Chicago, IL 60629-1817.

DRAUGAS - lietuvių bendruomenės laikraštis
DRAUGAS - lietuvių bendruomenės laikraštis
DRAUGAS - lietuvių bendruomenės laikraštis

KOKS BUVO ANUOMETINIS KARININKŲ PASIRENGIMAS

VALDEMARAS MICHALAUSKAS

Informaciniai leidiniai nurodo, jog prieš I pasaulinio karo pradžią Rusijoje veike 20 karo mokyklų, kurios taip pat vadintos ir junkerių, t.y. kandidatų į karininkus, mokyklomis. Be sostinės Peterburgo ir antrojo dydžio miesto Maskvos, kur telkėsi kelios karo mokyklų, rengusios pėstinijos, artilerijos, inžinerijos, kavalerijos, karo medicinos ir topografijos specialybių karininkus, kitos karo mokyklos buvo mažesniuose, toli vienas nuo kito esančiuose, miestuose: Tverėje, Vilniuje, Kazanėje, Orenburge, Irkutske, Saratove, Čugujeve, Kijeve, Odesoje, Tbilisyje. Žymiausias mokyklos turėjo carų, jų šeimų narių vardus.

Daugiau kaip pusė visų karo mokyklų rengė pėstinijos karininkus. Kitų specialybių karininkus rengė 2-3 mokyklos, netgi po vieną (karo laivyno, medicinos). Junkeriai buvo kilmingų, privilegijuotų tėvų sūnūs. Plačiausiai karo mokyklų durys buvo atvertos kadetų korpuso, t.y. kariškų gimnazijų, auklėtiniais. (Polocko kadetų korpuso auklėtiniai Antanas Martusevičius, Leonas Radus-Zenkovičius ir Petras Bytautas buvo baigę Peterburgo karo mokyklą, ejo atsakingas pareigas Lietuvos kariuomenėje antrajame dešimtmetyje; dviem pirmiesiems suteikti generolų leitenantų, trečiajam — pulkininko laipsniai.) Stojantysis į karo mokyklą, privalejo būti baigęs ne mažiau kaip 6 gimnazijos klases. Kadangi karininko profesiją iš seno Rusijoje gaudė garbės aureolė ir lermontoviška romantika, norinčių tapti junkeriais visada būdavo kelių kartus daugiau, negu mokykla galėdavo priimti. Del to konkursas, stojant į karo mokyklą, iš esmės vykdavo ne tarp šešias klases baigusiu, bet tarp gimnazijų abiturientų ar a jiems prilygintų kitų mokyklų (aukštesniųjų komercijos, realinių gimnazijų, mokytojų seminarijų) auklėtinii. K. Žukas, buvęs krašto apsaugos ministras lemiama kovų metu su lenkais 1920 metais, atsiminimų knygoje „Žvilgsnis į praeitį“ prisimena, kad 1907 m., kai jis stoji į Vilniaus karo mokyklą, pretendenti būvę gerokai per tris tūkstančius, o mokykla galėjusi priimti tik maždaug šimtą. Dideli stojančiųjų konkursai karo mokyklų vadovybei buvo patogi dingstis užkirsti kelią siekiantiems karininkų karjeros iš nepatikimų imperijos pakraščii, kurie, būdami

kitos tautybės, priklausydami ne statiatikių religijai, neretai karuose suabejodavo, ar guldyti galvą už visagalį, visažinį carą ir jo valdomą imperiją.

Dėl šių varžymų lietuvių kadrių karininkų procentas Rusijos armijoje buvo labai menkas. Niekam nebuvo lemta mokytis generalinio štabo karininkų akademijose, retai kam pavykdavo įgyti aukštesniųjų karininkų laipsnį ir užimti labiau atsakingas pareigas. Čia bene vienintelė išimtis — generolas Sivestras Žukauskas, jau I pasaulinio karo pradžioje pasireiškęs kaip labai gabus karininkas ir vadas. Kitus aukštesnius kadrius karininkus lietuvius beveik galima suskaičiuoti vienos rankos pirštais. Tai: Jurgis Kubilius, Pranas Liatukas, Stasys Nastopka, Jonas Galvydis-Bykauskas, Vladas Nagnetis, Vincas Grigaliūnas-Glovackis, Edvardas Adamkavičius — pulkininkai ir štabo kapitoniai. Nė vienas jų nebuvo mokėjęs generalinio štabo akademijoje.

Pirmasis pasaulinis karas, kurio kariaujančių valstybių skaičių 1914 m. rugpjūčio 2 d. papildė Vokietija, paskelbusi karą Rusijai, vertė didinti vis naujų mobilizacijų ir karą šaukiamų vyrų amžiaus ribą. Prieš karui prasidedant, į Rusijos kariuomenę mobilizuoti gimusieji 1893-1895 metais, t.y. 19-21 metų vyrai. Bet, kai 1915 m. vasario mėnesį generolai A. Samsonovas ir P. Renenkampas, įklampinę Augustavo miškų pelkynuose, prarado vadovautas I ir II armijas, Rusijoje pradėti mobilizuoti vyrai iki 23 metų. Kuomet 1915 m. vasaros ir rudens mėnesiais vokiečiai išstūmė Rusijos kariuomenę iš Lenkijos, Galicijos, Lietuvos (Kaunas užimtas 1915.VIII.18, Vilnius — 1915.IX.19), o frontas Kuršmėje priartėjo visai prie Rygos ir beveik per visą karą ejo mažai kitusia linija palei Dauguvos upę, Švenčionius, Baranovičius, Rovną, Černovicus, į armiją mobilizuojamų vyrų amžiaus riba jau buvo 40 metų. Sutelkta milžiniška Rusijos armija — apie 16 milijonų karių, iš kurių apie 65,000 buvo lietuviai.

Žudynės frontuose reikalavo vis naujų ir naujų aukų. Kareiviams emė trukti karininkų, jų vadų. Ypač stigo žemesniųjų karininkų, kas vadovauti baterijoms, kuopoms, būriams, kad būtų išlaikytas būtinas kareivių ir karininkų santykis, reikėjo skubiai liberalizuoti karininkų rengimo tvarką bei papildomai steigti

Studijos karo mokyklose labiau panašėjo į kursus negu į sistemingą karybos specialybių rengimą, nes užuot 2-3 metų mokymosi taikos sąlygomis, tenkintasi 4-6 mėnesiais. Mokyti pagal sutrumpintas karo meto programas vertė tiek fronte, tiek užfrontėje vadų laukiantys eiliniai kareiviai. Išbraukti iš mokomųjų programų bendrusius dalykus ir taip smarkiai sutrumpinti mokymosi laiką labai lengvino tai, kad daugelis jun-

Krašto apsaugos ministerijos štabas (pradžioje). Sedi iš kairės karininkai: Gavelis, Adomkevičius, Velykis, Merkis, Galvydis-Bykauskas; stovi: Natkevičius, Ingelevičius, Tapubė, Šližys, Liormanas, Michalaukas.

naujas karo mokyklas. Vyriausybė turėjo atsaukti karo pradžioje išleistą savo įsakymą atleisti nuo mobilizacijos specialybių vidurinių mokyklų baigiamųjų kursų moksleivius ir aukštųjų mokyklų studentus. 1916 m. vasario 17 d. studentų mobilizacijos įstatymu siekta panaikinti, arba bent sumažinti, jaunesniųjų vadų stygių frontė.

Vieni mobilizuotieji studentai (didesnio išsilavinimo, tinkamesni karininko tarnybai) buvo skiriami į mokomuosius batalionus (Caricine, dabar Volgogradas, Charkove, Tombove, Permeje, Semipalatinske), kiti — tiesiai į masiška pradėtas steigti praporščikų (pirmasis karininko laipsnis, leitenanto atitikmuo) mokyklas. Praporščikų mokykloms, skirtingai nuo savas tradicijas turėjusių, žinomų karo mokyklų, nebuvo suteikiami šlovingi vardai. Peterhofe, Maskvoje, Kijeve, Odesoje veikė net po kelias praporščikų mokyklas, kurios, pagal esamų mokyklų kiekį žymėtos didėjančiu skaitmeniu. Gačinoje veikęs praporščikų rengimo kompleksas vadintas Šiaurės vakarų fronto praporščikų mokykloju centru; Pskove — Vakarų fronto; Sevastopolėje — Pietvakarių. Į praporščikų mokyklą galėjai būti priimtas, tik turėdamas ne mažesni, kaip gimnazijos šešių klasių arba atitinkantį, išsilavinimą. Akademiniio jaunimo gausa lėmė, kad kai kurių praporščikų mokyklų kontingentas formuotas vien tik iš buvusių aukštųjų mokyklų studentų. Todėl tarp sąvokų „karo mokykla“ ir „Praporščikų mokykla“ griežtos ribos nelabai išvėlygiama, ir pastarosios dažnai vadinamos taip pat karo mokyklomis. Abiejų sąvokų suvienodinimu neretai būdavo nepatenkinti žymesniųjų karo mokyklų auklėtiniai, kurie į neturėjusias geresnės mokyklų bazės ir veikusias prie divizijų, netgi pulkų štabų, praporščikų mokyklas, rengusias beveik vien pėstinijos karininkus, žvelgė su tam tikra pašaipia.

Kasdieninėje kalboje visos karo mokyklos vadintos įprastai rusų kalbos trumpinamąja forma, pavyzdžiui „Serpuchovka“ (prie to paties vardo gamyklos esanti III praporščikų mokykla Maskvoje), „Konstantinovka“ — įžymioji Peterburgo artilerijos mokykla, kurią baigti turėjo laimę ir vienas kitas mobilizuotas lietuvių studentas (Jeronimas Uborevičius, Feliskas Kvartūnas ir kt.).

Studijos karo mokyklose labiau panašėjo į kursus negu į sistemingą karybos specialybių rengimą, nes užuot 2-3 metų mokymosi taikos sąlygomis, tenkintasi 4-6 mėnesiais. Mokyti pagal sutrumpintas karo meto programas vertė tiek fronte, tiek užfrontėje vadų laukiantys eiliniai kareiviai. Išbraukti iš mokomųjų programų bendrusius dalykus ir taip smarkiai sutrumpinti mokymosi laiką labai lengvino tai, kad daugelis jun-

kerių kuopų buvo sudarytos iš vakarykščių studentų. Pėstinijos karininkams praporščiko laipsnis buvo suteikiamas po keturių mėnesių sėkmingų studijų, artileriniams — po pusmečio, raitininkai kornetais tapdavo po 5 mėnesių. Senieji karo mokyklos absolventai mokyklos baigimo dieną gaudavo specialų žymenį, kurį segėdavo kaireje muniro pusėje.

Karininkų laipsniai taip pat neretai būdavo suteikiami kareiviams už parodytą narsumą fronte. Baigusieji mokomąsias kuopas puskarininkiai specialiose komisijose karininko egzaminus galėjo laikyti eksterno teisėmis.

Pavasariu vėju padvelkė Rusijos kariuomenėje tarnavusiems mažųjų tautų kariams, kai vyriausiojo Šiaurės vakarų fronto vado įsakymu ginti Rygai nuo vokiečių 1915.07.19 buvo leista kurti latvių šaulių pulkus (1916 m. pab. 8 jų pulkuose buvo 38 tūkst. kareivių ir I tūkst. karininkų). Didžiausių traukymų stoti į karo mokyklas panaikinimo lietuvių sulaukė tik po Vasario revoliucijos, kai 1917 m. vasario 27 d. caras Nikolajus II, Kerenskio šalininku buvo priverstas traukinyje atsakyti valdovo sosto. Monarchijai žlugus, laikinoji vyriausybė bandė panaudoti savo naudai bundantį carizmo pavergtų tautų patriotizmą. Tapti karininku jau galėjo ir nekilmingas, ir priklausantis tautybei, kuriai režimas neįjautė didesnio pasitikėjimo. Čekams, lenkams, suomiams, o vėliau ir lietuviams, leista kurti tautinius dalinius. Į praporščikų mokyklas imta priimti baigusius keturklases miestų mokyklas (jos, turėjusias ir progimnazijų vardą, Lietuvoje buvo Zarasuose, Ukmergėje, Kedainiuose ir Telšiuose).

Pasklaidžius Lietuvos centrinio valstybinio archyvo 730-ajame fonde saugomas Lietuvos kariuomenės karininkų bylas, matyti, kad pirmieji, atskubėję 1918 m. į Vilnių registruoti Lietuvos Tarybos grįžusiųjų iš Rusijos ir vokiečių nelaisvės karininkų sąrašuose, buvo jauni, daugiausia I pasaulinio karo metais rusų karo mokyklas baigę, karininkai, vadinamieji „Kerenskio leitenantai“. Be jų energingos veiklos nebūtų pasirodęs Krašto apsaugos ministerijos 1918 m. lapkričio 23 d. įsakymas pradėti organizuoti Lietuvos kariuomenę. Jų pastangomis surengtas „kalėdinis“ lietuvių karininkų perversmas prieš Apsaugos štabą, suglemžusi generolą Kondrotovičių su jo atsivežtais baltagvardiečių parankiniais. Jaunieji karininkai daug nuyėikė, įkuriant Vilniaus komendantūrą ir palaikant šios vienintelės lietuviškos ginkluotos jėgos gyvybingumą sostinėje. Jie buvo tie, kurie pirmieji emėsi organizuoti lietuviškų pulkų užuomazgas Vilniuje ir vėliau pasiaukojančiai tą darbą tęsė Alytuje bei Kaune. O buvo jų vos apie šimtą.

Prieš tarnybą Rusijos armijoje — buvę Marijampolės, Šiaulių, Kauno, Vilniaus, Rusijos miestų gimnazijų mokiniai, abiturientai, Veiverių, Kauno „Saulės“, Panevėžio mokytojų seminarijų „kursistai“, matininkai, vaistinių provizorių padėjėjai. Visi per didelius vargus pasiekė Lietuvą, begdami nuo Tarybų Rusijoje paskelbtos priešrevoliucinės armijos karininkų mobilizacijos. Grįžo karininkai ir iš vokiečių nelaisvės. Norą tarnauti Lietuvos kariuomenėje pareiškė vis daugiau vadinamųjų mažlietuvių, karinį pasirengimą gavusių Vokietijoje. 1919 m. sausio viduryje, kai buvo paskelbta pirmoji karininkų, puskarininkų ir karo valdininkų iki 45 metų mobilizacija, Lietuvos kariuomenėje tarnavo apie 150 savanorių karininkų ir 3,000 kareivių. Po sausio 15 d. paskelbtos mobilizacijos karininkų skaičius siekė netoli trijų šimtų.

Vasario 8 d. Kedainių apylinkėje, Tauciūnų kaimo laukuose, negausiam organizuojamos Lietuvos kariuomenės karių būriui mėginant pastoti kelią iš šiaurės pusės norintiems Kauną apsausti bolševikams, zuvo pirmasis nepriklausomos Lietuvos kareivis Povilas Lukšys. Vasario 13-osios naktį ant Alytaus tilto per Nemuną buvo bolševikų, mėginusių sugniaužti Kauną apsupimo žiedu iš pietų, nukautas pirmasis karininkas Antanas Juozapavičius, veiklus lietuviškų dalinių Rusijoje organizatorius, tuomet vadovavęs I pėstininkų pulkui.

Nepaisant aukų, Laisvės kovų smagritis kiekvieną dieną įgavo vis didesnį greitį. Apie lietuvių karininkus, tarnavusių caro Rusijos armijoje I pasaulinio karo metais, jų sutapimą su karininko karjera, mokymasi karo mokyklose, lietuvių karinėje spaudoje pasigendama sistemingai, apibendrinančių straipsnių. Kai skaitai karininkų biografijas, krinta į akis tų pačių karo mokyklų skirtingai rašomi pavadinimai, neaiški, kokiam mieste tos mokyklos buvo, kurie kiti mūsų karininkai yra jas baigę. Noredamas šią spragą sumažinti, cia pateikiu pluoštelį atitinkamų duomenų, kuriuos pasizymėjau, vartydamas LCVA kariuomenės fondo dokumentus bei skaitydamas karinę spaudą. Gal pastangos sistemingiau sužymėti karininkų, stojusių žūtūbūtinėn kovon už Lietuvos laisvę, karinį pasirengimą, ir „Draugo“ skaitytojų dėmesi. Sveikintina, jei tie, kuriems buvo lemta tada aktyviai dalyvauti ir rikiuotėje, ir atlikti štabo karininkų vaidmenį (Širvintų ir Giedraičių operacijos 1920 metų lapkritį planas buvo parengtas ne kurių nors žinomų karybos specialistų, o tik dviejų gabesnių „Kerenskio leitenantų“ (Stasio Pundzevičiaus ir Juozo Lanskoronskio) žemiau pateikiamas žinias papildys, pataisys netikslumus. Lietuvos karininkai, karo mokyklas baigę:

Peterburge (Petrapilyje):

Vladimiro pėstininkų karo mokyklą: J. Andrašūnas, K. Avizienis, E. Balbachas, V. Braziulevičius-Braziulis, V. Geiga, P. Gladutis, L. Garbaliuskas, Z. Gerulaitis, V. Janavičius, J. Jackus, J. K. Kazitenas, E. Jodko, J. Muceniekas, I. Musteikis, A. Svylias, J. Variakojis, B. Zaleskis.

Pavlo pėst. karo m-lą: J. Čepinskas, J. Lanskoronskis, A. Martusevičius, L. Radus-Zenkovičius, V. Šaudzis, B. Stencelis.

Konstantino artilerijos karo m-lą: P. Bytautas, K. Boleckis, F. Kvartūnas.

Nikolajaus kavalerijos karo m-lą: E. Adamkavičius, A. Druvė.

Karo medicinos akademija: V. Ingelevičius, L. Janulionis, V. Nagevičius-Nagius, K. Oželis.

Nikolajaus karo inžinerijos m-lą: B. Kraucevičius.

Maskvoje:

Aleksiejaus pėstininkų karo mokyklą: B. Giedraitis, B. Kubilius, B. Jakutis, J. Laurykaitis, V. Miezėlis, J. Nasvytis, K. Pažemėnas, K. Pošūnas, J. Rymeikis, A. Ruzancovas, K. Sobekis, E. Šneideraitis, A. Ulpa, J. Žilinskas.

Mykolo artilerijos karo mokyklą: A. Jansonas, Č. Gedgaudas, P. Gudelis, A. Katchė, J. Kulitanas, A. Sklėrius, V. Matulevičius, J. Vyšniauskas.

I praporščikų m-lą: A. Vileiškis.

II praporščikų m-lą: A. Jankaitis, P. Jurgaitis, P. Murnikas.

III praporščikų m-lą: V. Landsbergis-Zemkalnis, R. Norėika.

IV praporščikų m-lą: J. Baryns, St. Girdvainis, A. Kazanas, J. Krukoniš, B. Pečiulis.

Kijeve:

Konstantino karo mokyklą: R. Burokas, M. Daukšys, P. Dundulis, Č. Kairiūškis, K. V. Michalaukas, A. Pupkyš, S. Laucius, P. Ruseckas, Z. Vidugiris, J. Vileišis.

Aleksiejaus karo inžinerijos mokyklą: A. Novickis.

I praporščikų mokyklą: J. Bužinskas, J. Asevičius.

II praporščikų m-lą: V. Bendoravičius, M. Micevičius.

III praporščikų m-lą: A. Karosas.

IV praporščikų m-lą: J. Adomaitis, L. Ingevičius.

Odesoje:

pėstininkų karo mokyklą: B. Ivanauskas, J. Juodišius, V. Steponaitis, J. Šlepetys, Z. Talevičius, P. Žemaitis.

Sergijaus artilerijos karo mokyklą: P. Dočkus, A. Gricevičius.

Tbilisyje:

karo mokyklą: P. Dirkis, V. Jankauskas, J. Kartanas, J. Petraitis, S. Raštikis.

I praporščikų m-lą: J. Bivainis, M. Želsnys.

II praporščikų m-lą: A. Makulavičius, P. Masiulis, A. Šlepetys.

Kazanėje:

karo mokyklą: S. Bendikas, A. Liutermozas, M. Petrovas, S. Rusteika, J. Stanaitis, P. Tvaronas.

II praporščikų m-lą: V. Gvilids, B. Namajūška.

Vilniaus karo mokyklą

(1915 m. vasaros pab. perkelta į Poltavą): J. Acukas, P. Bizorkas, J. Butkus, J. Čaplikas, S. Gečiauskas, A. Jakaitis, V. Giedrys, V. Grigaliūnas-Glovackis, M. Katchė, J. Kubilius, P. Kubiliūnas, P. Liatukas, S. Nastopka, A. Pošūnas, P. Tamšauskas, S. Zaskevičius, S. Žukauskas, V. Žutautas.

Pridurtina, kad šią, labai gerą vardą turėjusią, karo mokyklą buvo taip pat baigęs Estijos kariuomenės vadas (1935-1940) generolas Laidoneris.

„Karo skio leitenantas“, Smolensko karo apsaugos bataliono praporščikas, vienas pirmųjų Lietuvos kariuomenės savanorių, Kleopas Vytautas Michalaukas. Prie muniro segi Kijevo Konstantino karo mokyklos, kurią labai gerai baigė 1917 m., žymeniu — sidabrine aštuonkampė zvaigždė.

Čugujevo karo mokyklą: S. Baltrimas, P. Černiauskas, M. Karaša, P. Kaunas, S. Leonas, J. Namikas, J. Urbšys, K. Skučas.

Orenburge:

karo mokyklą: J. Milašius, K. Musteikis, S. Pundzevičius, kavalerijos karo m-lą: A. Plechavičius, P. Plechavičius.

Irkutsko karo mokyklą: J. Lauzonis, I. Podgaiskis-Pašilyš, B. Pulkauninkas, A. Slabšinskas, B. Šližys.

Peterhofe:

I praporščikų mokyklą: A. Barotas, J. Laurinaitis, S. Syrus, J. Stepelis.

II praporščikų m-lą: K. Alyta, J. Matulionis, K. Škirpa, A. Svambarys-Švebrauskas, N. Zabulionis.

III praporščikų m-lą: V. Barzda-Bradaukas, J. Bobelis, V. Gavelis.

IV praporščikų m-lą: A. Garmus, J. Gaudišius, S. Birutavičius, J. Mačiulaitis.

Šiaurės fronto praporščikų mokyklą Gačinoje: J. Churginas, A. Grušeckas-Grušaitis, P. Narkūnas, A. Žemaitis.

Vakarų fronto praporščikų mokyklą Pskove: R. Liormanas, J. Mikuckis, S. Ratkevičius, J. Vėgelis.

Oranienbaumo dabar Lomonosovas) praporščikų mokyklą: J. Galvydis-Bykauskas, J. Karosas.

Cistopolio praporščikų mokyklą: A. Sinickas.

Saratovo praporščikų mokyklą: J. Nastopka.

Taškento pėstininkų karo mokyklą: H. Kontrimas, J. Skorulis.

Vokietijoje: Mainco artilerijos karo mokyklą: J. Šimkus.

Beverlovo VI artilerijos diviziono mokomąją kuopą: A. Gailius.

To paties diviziono atestacinėje komisijoje išlaikius karininko egzaminus, A. Gailiui suteiktas artilerijos leitenanto laipsnis.

Pastaba. Minimose karinėse mokyklose, žinoma, nera surašytos visų jas baigusiu karininkų iš Lietuvos, mūsų kariuomenės organizatorių ir pirmųjų laisvės kovų dalyvių, pavardės. Viliamasi, kad dokumentinė medžiaga papildys gyvieji šaltiniai — tiek vyresniojo amžiaus „Draugo“ skaitytojai, tiek ir jaunesnioji karta, neabejinga savo šeimos kilmės istorijai. Jų pastabos igitintų patikslinti ir kai kuriuos straipsnyje minimus faktus, kurių klaidingumas galėjo atsirasti dėl sinonimiškos sąvokų „praporščikų mokyklų“ ir „karo mokyklų“ vartosenos.

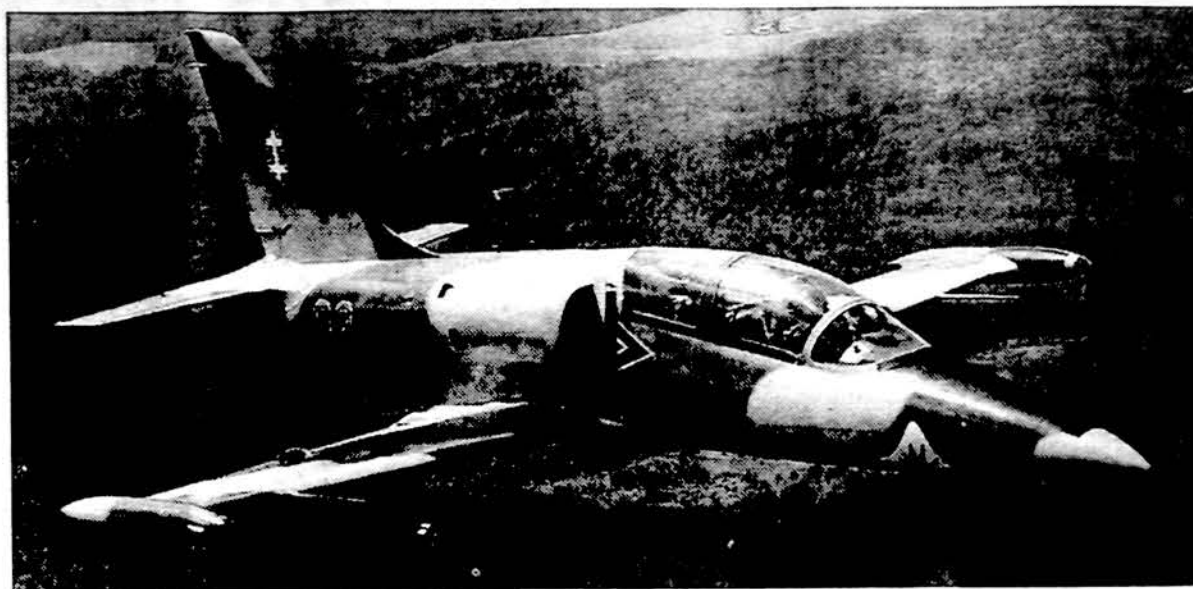
* Ukraina nori pirkti elektros energiją iš Lietuvos, todėl artimiausiu metu abiejų valstybių energetikai aptars elektros kainą ir technines elektros perdavimo galimybes.

Praporščikai Antanas Vileiškis ir Jonas Pauzulis 1917 m.

Lietuvos karo aviacija anuomet (kairėje), po Lietuvos kariuomenės įkūrimo pirmosios nepriklausomybės laikotarpio pradžioje, ir šiandien, atkūrus nepriklausomybę 1990 m. kovo 11 d.

Lietuvos Karinių oro pajėgų I-39 Albatrosas.

GINKLUOTOSIOS PAJĖGOS — GYVYBINĖ VALSTYBĖS DALIS

KAROLIS MILKOVAITIS

Pasaulio pavergtų tautų istorijose ne kartą pasitvirtino poeto žodžiai: „Nebeužtvenksi upės bėgimo, nors ji tekėtų ir pamažu“. Kiekviena sąmoninga tauta fiziškai ir dvasiškai kitos tautos priešpaužėje užguita, anksčiau ar vėliau sukaupta tiek jėgų, kad sukrunta ir siekia laisvės bei valstybingumo. Taip atsitiko ir su lietuvių tauta. Ilgus metus kentėjusi Rusijos carų spauda, lietuvių tautos laisvės ir valstybingumo dvasia nepažuvo. Carų Rusija, nors naudojo įvairiausias nutautinimo priemones, bet nė caras, nė žiaurūs Muravjovas, nė kiti Rusijos galingai jau nepajėgė lietuvių tautos sąmoningumo ir tautinio atgimimo srovės veržlumo užtvinkti: to laisvės troškimo lava išsiveržė kaip iš ugnikalnio. Ir Lietuvos padangėje pragydo laisvės vieversiai. Atgavus laisvę ir valstybės nepriklausomybę, vienas pirmųjų jaunos valstybės uždavinių buvo atkurti savo kariuomenę, nes priešų, norinčių mūsų žemės plotą sau pasiglemžti, knibždėjo visuose pasieniuose.

Atsikūrusių mūsų kariuomenė tauta pamilo ir ją didžiavosi. Laikui bėgant, joje išsivystė gražūs papročiai ir tradicijos. Tad šią dieną, nors minime ir pagarbiai atsimename buvusią bei esamą Lietuvos kariuomenę, pirmiausia skiriamame nuo 1918 iki 1940 metų buvusią.

Senosios Lietuvos kariuomenės tęstinumas buvo nutrauktas trečiojo valstybės padalinimo metu 1795 m. Jis buvo vėl atkurtas 1918 m., tad šįmet sueina 81 metai nuo to istorinio įvykio. Iškovojusi tautai laisvę ir nepriklausomybę, aršių kovų ugnies kaip plienas užgrūdinta, ši jaunutė kariuomenė ilgainiui išaugo į modernią, kultūringą, drausmingą pajėgą.

Mūsų kariuomenė turi garbingą, žilą praeitį. Ją steigė, tvarkė, jai kovose vadovavo garsieji Lietuvos vadovai. Galinga ir narsi buvo lietuvių kariuomenė didžiosios kunigaikštystės laikais, nežuvo ji nelemtos unijos gadynėj, ir rusų vergijos prispautas, lietuvis, laikotarpiais sukildamas, vis bandydavo atkovoti tautai laisvę.

Atgimusi mūsų kariuomenė pagerbė savo šviesią praeitį ir su ja susijungė. Ji pasirinko savo pulkams didžiųjų karo vadų: Gedimino, Algirdo, Mindaugo, Kęstučio ir kitų vardus.

Nelengva buvo Lietuvos kariuomenei atsikurti. Tauta bu-

vo rusų ir lenkų nustelbta. Didysis karas dar labiau ją nukamavo. Bet Lietuva turėjo dar tiek tautinio atsparumo, kad pasaulinėj audroj sugebėjo sutelkti savo jėgas ir sudaryti ginkluotą pajėgą tautos gyvybei ginti.

Lietuvos kariuomenė buvo bespalvė. Tai reiškia, kad ji bei jos nariai nepriklausė jokiai politinei partijai ir vienodai sąžiningai tarnavo bet kurios krypties vyriausybei. Bet ji atskyrė spalvas ir nepriklausomai veikė, kai įsitikino, kad valstybės saugumui grėšė vidinis pavojus. Ji sukilo net prieš savo vyriausybę, kai pamatė, kad tauta vairuojama pražūties keliu. Taip, pavyzdžiui, atsitiko 1926 metais.

Neverta kalbėti apie mūsų kariuomenės sudėtį, organizaciją, neskaiciuotina, kiek žuvo ir buvo sužeisti per Nepriklausomybės kovas ir t.t. Tos žinios įdomios pirmą, antrą kartą, bet nusibosta, kai kasmet kartojamos. Yra kitas kariuomenės bei jos atskiro nario išvidinės sandaros įvaizdis.

Vienas labai svarbių faktų, kuris beveik niekad neminimas, yra tas, kad mūsų kariuomenė buvo ir tam tikra bendro lavinimo mokykla. Kariuomenės eilinių visumą pradžioje sudarė bemoksliai ir mažamoksliai. Todėl kariuomenės vadovybės nusistatymas buvo neišleisti atsargonė vieno, nemokancio skaityti ir rašyti. Mažai mokantieji skaityti ir rašyti buvo lavinami. Mokymas buvo įtemptas. Be pagrindinio kareiviavimo apmokymo, jaunuolis buvo mokomas mandagumo, drausmės, bendrinės lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, geografijos ir kitų dalykų. Patekę į specialius dalinius, kaip rysių, geležinkelio, inžinerijos ir kitus, baigę tarnybą kariuomenėje, civiliniame gyvenime gavė tarnybas pašto, telefono, telegrafo, policijos, geležinkelio žinybose ir kitur, kurių be kariuomenėje įgytų žinių niekada nebūtų gavę. Negana to, kariuomenė lietuvių tautą labiau sujungė, įkvėpė tautinio prasmingumo ir sudrausminimo. Baigę karo tarnybą, daugelis įstojo į šaulių gretas, kur jų tautinis auklėjimas tęsėsi, todėl nedidelėje Lietuvos nepriklausomybės pabaigoje jau buvo apie 66.000 šaulių sąjungos narių.

Pasaulis smarkia riestia skuba pažangos keliu ir daug kas keičiasi. Tos pažangos ribose betgi nesikeičia ir išlieka pagrindinė kariuomenės bei pavienio kario uždutis: mylėti,

saugoti ir ginti savo gimtąją žemę.

Karyboje yra vienai vienas, nekintantis dėsnis, būtent — laimėti. Lietuvoje, pakeldamas karo mokyklą baigusį kariūną į pirmąjį karininko laipsnį Respublikos prezidentas, uždėjęs kardo ašmenų garlą ant būsimo karininko pekties, tardavo: „Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk!“ Ką tie žodžiai reiškia? Jie reiškia: neieškok tučių prieikabių ir be reikalo kovos nepradėk. Bet, kovą pradėjęs, be laimejimo ginklo nenuleisk, nors paskutinių dešimtmečių patyrimu matome, kad šių garbės nuostatų daugelis tautų jau nebesilaiko.

Kai prieš keturiolika ar penkiolika metų Montrealyje (Kanadoje) šia pačia Kariuomenės šventės proga skaičiau paskaitą, galvojau, kad gana gerai aptariau mūsų buvusią kariuomenę. Bet po paskaitos atskubėjo prie manęs nejaunas žmogus ir sako: „Tamta išgarbinai negyva kariuomenę. Kas iš jos?!“ Kai reikėjo pasipriešinti rusams, tos kariuomenės kinkos sudrebėjo ir, šūvio neiššovusi, sulindo kaip žiurkės po šluota. Reikėjo pasipriešinti!“ Dar visai neseniai panašų pareiškimą girdėjau vienoje salėje. Vadinasi, tautoje tuo klausimu puoselejamasi dvi nuomonės, būtent: „reikėjo“ ir „nereikėjo“ pasipriešinti.

Tai yra labai jautri tema ir per 60 metų negirdėjau, kad kuris kalbėtojas ją gvildentų. Ir tikriausiai, ką šiandien bespasakytum, visų nepatenkinasi. Bet tai yra tautos istorijos dalis, tad negalima į ją ranka numoti ir tylėti.

Panagrinėkime ir vieną, ir kitą pusę.

Vienos minties išpažinėjai teigia, kad, jeigu 1940 metais būtumėm pasipriešinę Raudonajai armijai, tai gal būtumėm raudonųjų antplūdį sulaukę ir Lietuvos garbę bei garsas tarptautinėje arenoje būtų susilaukęs daug simpatijų, ir gal mūsų laisvės byloje būtų buvę daug lengvatų. Ta nuomonė paremta žodžiu „gal“ — gal būtumėm galėję sovietus sulaikyti, gal būtumėm susilaukę lengvatų, bet niekas nepareiškia nuomonės, kas būtų atsitikę, jei mums nebūtų pavykę raudonuosius sulaukti.

Kas gi iš tikrųjų būtų atsitikę, jei kariuomenė būtų į Lietuvą atslenkanti Raudonajai armijai pastojusi kelią? Mes dar gerai atsimename, ką jie darydavo su savo priešais.

Tą klausimą nagrinėdami, turime atsiminti, kad teisinėje valstybėje, kokia buvo Lietuva, ginkluotos karinės organizacijos, kuri būtų nepavaldi

vyriausybei, negali būti. Tad, kaip ir daugelyje valstybių, visų vyriausias karinių pajėgų vadas yra valstybės prezidentas. Tokia santvarka buvo ir Lietuvoje: prez. Antanas Smetona buvo visų vyriausias ginkluotųjų pajėgų vadas ir tik jis galėjo įsakyti kariuomenei sovietams pasipriešinti. Prez. Smetona po įtemptų svarstymų įsakymu sovietams pasipriešinti nedavė. Gal tikroji to priežastis buvo, jog kariuomenės vadovybė per tą lemiamą posėdį prezidentūroje pareiškė, kad kariuomenė tokio masto užmojui neparuosta.

Ar kariuomenė galėjo be vyriausiojo ginkluotųjų pajėgų viršininko įsakymo Raudonajai armijai pastoti kelią? Aišku — ne! Tad ar dėl to galima kaltinti kariuomenę? Taip pat „ne“! Bet, pagal mano čia padarytas išvadas, tie užsispyrę kariuomenės kaltinantys „strategai“ dabar ko gero visą kaltę suvers ant valstybės prezidento ir apkaltns jį kone valstybės išdavimu.

Logiškai samprotaujantis žmogus pirmą pagaltvą: kas iš tikrųjų būtų atsitikę su Lietuvos kariuomene ir visa tauta, jeigu Lietuva būtų raudoniesiems pasipriešinusi? Tą klausimą svarstydami, turime atsiminti, kad rusai yra žiauri ir kerštinga tauta. Kai po trečiojo valstybės padalinimo Lietuvos karo vadai neparo tarnauti Rusijai, o įsijungė į Napoleono kuriamas lietuvių kariuomenės gretas, tikėdamiesi išvaduoti Lietuvą iš priklausomybės Rusijai, Rusijos valdovai to neužmiršo. Ir, kai sumušta Napoleono kariuomenė iš Rusijos buvo išvaryta, Lietuvoje prasidėjo arši trėmimai, naikinimo, rusinimo akcija. Netrukus tauta merdėjo baisioje vergovėje ir neviltyje. Negana to, Rusijos carienė Kotryna II, be kitų laisvių suvaržymo, įniko pavergti lietuvių protą, dvasią ir išnaikinti lietuvių tautą, net suvaržydama katalikų tikybą. Be to, Lietuvos bajorai, kurie daugiausia buvo svetimtaučiai, savo baudžiauninkus lietuvius laikė kone vergais ir, norėdami pasigerinti carienei bei užsitikrinti sau beveik neribotas teises, išsiųsdavo Lietuvos jaunos vyrus 25 metams į Rusijos kariuomenę. Išėinantįjį namiškiai apraudodavo kaip mirusį. Kadangi tuometinio žmogaus amžius buvo apie 50 metų, tai jaunas lietuvis naujokas, išsiųstas karo tarnybos atlikti į Rusijos gilumą, grįždavo senis ar ir visai negrįždavo, nes kariuomenėje mir-davo, kuriame nors fronte žudavo ar surusėdavo. Žodžiu, tautos gyvastingumo žvakė Rusijos valdovų buvo rūpestingai deginama iš abiejų galų.

Tai buvo carų Rusija. Raudonoji buvo keleriopai žiauresnė.

Panagrinėkime faktus. Raudonoji armija, užimdama Lietuvą ir artėdama prie Vokietijos, jos amžino prieš, sienos,

atejo „iki dantų“ ginkluota. Jos sunkieji ginklai: artilerijos pabūklai, sunkieji tankai per ištais naktis riedėjo ir ardė Lietuvos kelius. Aviacija — skrodė padangę. Raudonieji gerai ginkluotus vyrus prieš mus galėjo pastatyti santykiu 50-60 prieš vieną, atseit, vienas Lietuvos karys, 50-60 sovietų. Jie išstėklų nestigo, nes lengvai galėjo savo gretas papildyti naujais žmonėmis, su gyvybėmis ir ginklais nesiskaitė, kadangi pakankamai jų turėjo. Tuo tarpu mūsų išstėkliai ir vyrai, ir ginklais buvo labai riboti.

Reikia atsiminti, kad Raudonieji atėjo ne vien Lietuvą užimti, bet įsitvirtinti Vokietijos pasieny. Pirmųjų dalinių įkandin slinko stiprios sunkiųjų ginklų pajėgos. Gerai atsimename, kaip iš nakties ir naktį tankų voros ir sunkiųjų patrankų baterijos, mūsų kelių grindinius, ardydamos riedėjo Vokietijos pasienio link.

Mums pasipriešinus, įsiutę sovietai nebūtų pasitenkinę vien pergale prieš mūsų kariuomenę, bet siekė jos visišką sunaikinimo. Nors Rusijos valstietis turi nuoširdumo poreiškių, bet tarp tų kilnių sąvybių slypi žiauri ir kerštinga prigimtis. Tad, mums pasipriešinus, raudonieji būtų ne savo karybos mokslo persvara, bet savo fiziniu svoriu, savo neišsemiamais išstėkliais sunaikinę tuometį Lietuvos jaunimą, o likusią tautos dalį būtų amžiams ištrėmę į amžino įšalo žemę — Sibirą, sugrūdę į koncentracijos stovyklas, nukankinę, kol kovojancios tautos nebūtų likę. Tuo atveju laisvės jau nebūtumėm atgavę ne tik po 50 ar 100 metų, gal ir niekuomet, nes nebūtų likę kam kovoti už ją.

Taip, pasipriešinus Lietuvai gal būtų parą ar dvi išsilaikiusi, bet kas po to? Tokioms aplinkybėms esant, nei Aleksandras Didysis, nei Napoleonas, nei Eisenhoweris nebūtų prieš Raudonąją armiją atsilaikę.

1980 m. kultūros, visuomenės, politinės ir socialinių mokslų žurnalas „Tėvynės sargas“, redaguojamas šviesių žmonių, kuriame bendradarbiavo poetas Juozas Aistis, plk. Kazys Ališauskas, dr. Domas Jasaitis, prof. Graurokas ir daug kitų, išspausdino platają straipsnį, pavadintą „Kodėl nekariavome?“ Straipsnis gerai argumentuotas ir įtikinantis. Straipsnio išvada, kad Lietuvos vyriausybė prie tuometinių sąlygų protingai pasielgė, nepasipriešinusi. Žinant Lietuvos — sovietų pajėgų santykį, būtų įvykusios tikros mūsų tautos skerdynės.

Tad, viską susumavus, manau, reikia priėiti išvados, kad prez. Antanas Smetona ir jo vyriausybė tada raudoniesiems nepasipriešinusi, išgelbėjo tautą nuo tikros pražūties. Vienu ar kitu atveju, galutinė pasekmė būtų ta pati — laisvės ir nepriklausomybės netektis.

Mūsų buvusias karines pajėgas reikia skirti į tris vienodus svarbius istorinius tarpsnius: savanorius, tikrąją kariuomenę ir partizanus.

Savanorių kilmės istorija yra labai trumpa. Jaunuoliai ir seniai, palikę namus ir šeimas, skubėjo į surinkimo punktus, kad organizuotai pastotų kelią, besiveržiantiems į Lietuvos žemę priešams. Šie tautos karžygiai, daugelis ginkluotais priešais, kovoję, laimėjo, užtikrino Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę.

Savanoriai, 1918-1920 metais įstoje ir sudarę ginkluotą pajėgą, buvo pirmieji pakėlę ginklų kovoje už Lietuvos nepriklausomybę. Savanoriai buvo gyvybės dvasios įkvėpėjai būsimai Lietuvos kariuomenei: jie sudarė pagrindą Lietuvos kariuomenei.

Lygia greta minime ir Lietuvos partizanų sąjūdį antrosios raudonųjų okupacijos metu. Bet partizanai buvo jau ne valstybinė (nes valstybės jau nebuvo), o grynai tautos valią išreiškianti kovojanti pajėga.

Kokios partizaninio judėjimo atsiradimo priežastys? Sunku būtų tiksliai nusakyti šių kovotojų psichologiją, bet viena priežasčių, buvo raudonųjų siautėjimas Lietuvoje per pir-

mą okupaciją. Dauguma jaunuolių, kurių artimieji buvo ištremti į Sibirą, sugrūsti į kalėjimus, nukankinti Rėniuose, Pravieniškėse, Cerveinėje ir kitur, jautė nenumaldomą pagiežą ir su tuo jausmu širdyje išėjo į miškus partizanauti. Jų gretas sudarė įvairių profesijų ir amžiaus vyrai: karininkai, tarnautojai, studentai, vyresniųjų klasių mokiniai, ūkininkai, darbininkai, buvo net kunigų. Moterys partizaninėje veikloje buvo ne tik ryšininkės ir slaugės, bet ir aktyvios kovotojos, rodžiusios narsą, lygią vyrams. Jų buvo šimtai — motinų, žmonių, seserų, mylimųjų. Žodžiu, partizanai buvo kita tautos pasipriešinimo pajėga, kuri nedviprasmiškai aiškia ginklo kalba bylojo priešui, kad jis Lietuvoje yra tik laikinas įsibrovėlis ir už kiekvieno krūmo, už kiekvieno partizano kulka. Šis partizaninio pasireiškimo laikotarpis, ypač antrosios raudonųjų okupacijos metu, išsiskiria iš kitų savo plotme, apėmusia visą tautą, ištvėringumu, trukusiu daugiau kaip dešimtmetį, zūbtūtinės kovos žiaurumu ir žuvusių gausumu. Istorinių šaltinių teigimu, kovose žuvo apie 50,000 partizanų. Į tą skaičių įeina kovos lauke žuvę, NKVD rūsiuose nukankinti, viešai nužudyti ir kitose aplinkybėse žuvę. Partizano kovos laiko vidurkis buvo apie dveji metai. Kai partizanai emė glaudžiau organizuotis, buvo nustatyta bendra taisyklė, kad partizanais tegalėjo būti tik lietuviai — vyrai ir moterys, be amžiaus skirtumo, aukštos moralės, drąsūs, ryžtingi, niekuomet praeityje nesuserę prieš lietuvių tautą ir visiskai atsidavę už Lietuvos išlaisvinimą.

Nuo pat priešistorinių laikų žmogus kariavo, save ar savo bendriją gindamas nuo priešų. Šiandien retai rasime valstybę, kuri neturėtų kariuomenės, tad kariuomenė yra gyvybinė valstybės dalis.

A. † A.

FELICIJAI MAČULIENEI

mirus, sūnui, mūsų žentui ir svainiui, RIČARDUI ir GINAI, ROBERTUI ir SUSAN, GAILEI su šeima, broliui JULIUI ir VIRGINJAI SAVRIMAMS bei kitiems artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą ir drauge liūdime.

Regina ir Napoleonas Sabaliūnai

Irena, Linas ir Lidija,

Tomas ir Angelė Žukauskai

A. † A.

IRENAI PAKALNIŠKIENEI

mirus, sūnui dr. AL PAKALNIUI ir artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime.

Černių šeima

Valdybos nari

A. † A.

IRENAI GARUNKŠTIENEI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo dukroms EUGENJAI ir KRISTINAI, sūnui TOMUI su šeimomis, vyru BRONIUI GARUNKŠČIUI ir artimiesiems.

Illinois Lietuvių Respublikonų lyga

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Artėja šventės – Padėkos diena, taigi „Draugas“ primena savo skaitytojams, kad šią savaitę „Draugo“ administracija, redakcija ir spaustuve dirba pirmadienį, antradienį ir trečiadienį. Trečiadienį bus leidžiamas šeštadienio „Draugo“ numeris kartu su kultūrinio priedu. Savo skaitytojams linkime linksmy, giedrų dienų. Tačiau negalime nepriimti, kad jau šią savaitę, šį sekmadienį vyks ir mūsų – šventė – didysis trijų chorų koncertas, į kurį visus nuoširdžiausiai kviečiame.

Nepamirškite užsisakyti vietas į Jaunimo centro metinę vakarienę sekmadienį, gruodžio 5 d. Šv. Mišios už gyvus ir mirusius rėmėjus 3 val. p.p. Tėvų Jėzuitų koplyčioje. Programa ir vakarienė didž. Jaunimo centro saleje prasidės 4 val. p.p. Savo aukomis ir dalyvavimu prisidėsite prie šio centro gyvavimo. Apie dalyvavimą praneškite jau dabar tel. 773-778-7500.

Spalvotų nuotraukų ciklas „Lietuvos kariuomenė“ šį rudenį eksponuojamas Lietuvių dailės muziejuje, Lemonte. Jį paruošė Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga (ALIAS) Čikagos skyrius.

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pirmininkas Vytautas Kasniūnas išrinktas ir Tėvynės mylėtojų draugijos valdybą. Šios dvi seniausios pasaulyje lietuvių organizacijos nuo įsikūrimo dienos artimai bendrauja. Kartu ruošia seimus. SLA mini 113 veiklos metus, o TMD atšventė šimtmeči...

Metinė „Draugo“ prenumerata – 100 dol., tačiau JAV gyvenantiems lietuviams, šį laikraštį užsisakantiems pirmą kartą, taikoma nuolaida. Visiems metams naujieji JAV skaitytojai „Draugą“ gali užsisakyti tik už 65 dol., tačiau už prenumeratą reikia sumokėti iš anksto metams į priekį. Skubėkite, nes „Draugo“ prenumeratos papiginimas galios tik iki Naujųjų metų!

Prelatas dr. Juozas Prunskis, Draugo fondo aukščiausio laipsnio garbės narys, šiuo metu slaugomas Holly Family vieloje, Lemonte. Prelatas Draugo fondui vėl atsiuntė 1,000 dolerių, juos pridėdamas prie ankstesnių 36,500 dolerių įnašų. Už tokią didelę paramą Draugo fondui nuoširdžiai dėkojame, linkėdami jam kuo geriausios sveikatos ir Aukščiausiojo palaimos. Prelatas yra didžiausias Draugo fondo mecenatas. Jei tokių daugiau turėtume, milijonas jau būtų pasiektas.

Sekmadienį į „Draugo“ koncertą iš Brighton Parko ir iš Marquette Parko vyks autobusas. Brighton Parke autobusas sustos 12:30 v. p.p. prie Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios (44 gatvė ir California Ave.), o Marquette Parke – 12:45 val. prie „Seklyčios“. Kaina – 4 dol. Norintieji važiuoti prašomi pranešti tel. 773-376-2934 arba 773-847-4855.

Čiurlionio galerijoje pirmoji personalinė Zitos Drungelienės tapybos paroda. Atidarymas vyks gruodžio 3 d. 7:30 v.v. Jaunimo centras, 5600 S. Claremont Ave., 773-778-7500.

Net keturiolikos žmonių orkestras ir trys dideli chorai atliks jubiliejinio „Draugo“ koncerto programą. Šį sekmadienį, lapkričio 28 d., 2 val.p.p. Mother McAuley aukštesniojoje mokykloje rengiama tikra dviejų dalių muzikos šventė. Pirmojoje dalyje skambės lietuviški kūriniai, antrojoje – bažnytinė muzika. „Dainavos“, „Volungės“ ir „Ekultate“ chorai ruošiasi premjerai – pirmą kartą bus atliktas naujas lietuviškas kūrinys „Tėviškės giedojimai“. Skubėkite įsigyti bilietus į šį jubiliejinį „Draugo“ koncertą – prie įėjimo koncerto dieną jų gali ir nebūti. Kreipkitės į „Draugo“ administraciją ir „Seklyčią“.

773-585-9500

GRUODŽIO 5 D. – JAUNIMO CENTRO ŠVENTĖ

Kalbantis su žmonėmis tenka dažnai išgirsti klausimą – „Kodėl vartojate Jaunimo centro vardą – jaunieji juk seniai išsikėlė į kitus centrus?“ Jaunimo centro taryba ir valdyba užtikrina lietuvių visuomenę, kad mes gyvuojame ir niekam neparduodame šių patalpų su juose esančiais Pašaulio lietuvių archyvais. Veikla Jaunimo centre vystosi visu tempu.

Jaunimo centras, daug jaunimo išauginęs mokyklose, ateitininkų, skautų organizacijose, chorų ir šokių vienuose jūsų visų pasigenda.

Jaunimo centras, išgyvenęs daugiau kaip 40 metų, turėjo taisyti savo pastatą. Pataisyti buvo išnaudotas vasaros laikotarpis ir atlikti šie pagrindiniai darbai: sutvarkyta šildymo sistema, miestui užsienos asfaltas čia esančioje gatvėje, vanduo pradėjo sunktis per mūro sienas. Turėjome ir šią blogybę pašalinti, mūsų sienos reikalavo apsaugos nuo lietaus – buvo išpurkštos skysčiais, įdėtas naujas kilmis kavinėje ir išdažytos kai kurios sienos. Visi šitie darbai pareikalavo daug pinigų. Tik Jaunimo centro auktojų dėsnium, o ypač didžiąją paramą iš Lietuvių fondo įgalino atlikti šiuos darbus.

Atėjus rudenii, į pagražę jusį Jaunimo centrą, į lituanistines mokyklas, pradėjo rinktis jaunimas. Ruošiamos meno parodos, suvaziavimai, teatrų pastatymai ir koncertai. Šiais pastatais naudojasi organizacijos ir naujai atvykę lietuviai, gimtadieniams, vestuvėms ir kitokiems susibūrimams.

Kartais darosi graudu, kad ne visos organizacijos ar didesni vienetai renginius ruošia ne Jaunimo centre, o atiduodama pinigus kitoms įstaigoms.

Artėja Jaunimo centro metinė vakarienė, kuri įvyks gruodžio 5 dieną. Tikime, kad lietuvių visuomenė parems savo apsilankymu, o ypač tie, kurie praleido daug laiko besinaudodami patalpomis. Tarybos pirmininkas Vaclovas Momkus, tarybos nariai, Jaunimo centro direktorė Marytė Utz, valdybos nariai ir administratorė Skirmantė Miglinienė kviečia visus, nepaisant kur begyventumėte, atvykti ir paremti Jaunimo centrą. Šis centras išsilaiko tik rėmėjų ir iš jų gaunamų aukų dėka.

Jaunimo centras yra saugus, pilnas jaunatvės ir pagražes; tad iki pasimatymo gruodžio 5 dieną. 3 val. bus aukojamos Šv. Mišios, 4 val. meninė programa ir gardi vakarienė.

Antanas Paužuolis

Antanas Paužuolis

Antanas Paužuolis

Antanas Paužuolis

Antanas Paužuolis

Antanas Paužuolis

A. Šešplaukio-Tyruolio knygos „Goethe – gyvenimas ir rinktinė poezija“ programos atlikėjai (iš kairės): O. Lukienė, L. Kvietkauskienė, A. Šešplaukis-Tyruolis, S. Petersonienė, B. Rackauskas, E. Sirutienė, E. Valantinienė, A. Pankienė. Nuotr. A. Malinauskas

J. W. GOETHE POEZIJOS POPIETĖJE

Lapkričio 10 d., trečiadienio vyresniųjų lietuvių popietė „Seklyčioje“ buvo tikra šventė poezijos mėgėjams, nes buvo pristatyta dr. A. Šešplaukio-Tyruolio knyga „Goethe – gyvenimas ir rinktinė poezija“.

Įdomu tai, kad 1932 m. Kaune „Sakalo“ knygų leidykla išleido ją Goethe 100 metų mirties sukaktuvių proga. Antrąją šios knygos laidą, pataisyta ir žymiai papildyta, 1999 m. išleido „Varpo“ leidykla Goethe 250 gimtadieniui paminėti. Goethe poezijos vertimai šioje laidoje duota bemaž trigubai daugiau negu pirmojoje. O poezija, kaip mūsų renginių vadovė E. Sirutienė sakė, yra „gėlė, sklaidžianti malonų kvapą“.

Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkė Stasė Petersonienė parafė A. Šešplaukio-Tyruolio pagrindinius biografinius brožuos ir kūrybos apybraižą, kuriuos perskaitė E. Valantinienė. Sužinojome, kad pedagogas, poetas, vertėjas gimė 1909 m. Linkuvoje, 1928 m. baigė Linkuvos gimnaziją, 1933 m. VDU teologijos-filosofijos fakultetą, kur studijavo germanistiką ir lituanistiką (diplominis darbas – „Vokiečių klasikai ir lietuvių liaudies dainos“). Vokiečių ir lietuvių kalbas dėstė Jėzuitų gimnazijoje Kaune, Marijonų gimnazijoje Marijampolėje, Šiaulių berniukų gimnazijoje. Studijų tikslais lankėsi Vokietijoje, Šveicarijoje, Čekoslovakijoje. Germanistikos bei anglistikos studijas gilo Insbruko universitete, kur už disertaciją „J. G. Herder und die baltischen Voelker“ gavo filosofijos daktaro laipsnį.

1949 m. A. Šešplaukis-Tyruolis atvyko į JAV. Čikagoje buvo vienas iš Lietuvių mokytojų sąjungos kūrėjų. New Yorke dėstė St. Francis kolegijoje ir gilo literatūros bei lingvistikos studijas Kolumbijos universitete, kur pasiropino, kad būtų įvesta lietuvių kalba, kurią nuo 1952 m. pats dėstė. Eilėraščių, novelės spausdino A. Tyruolis ir kitais slapvagyviais. Poetas ir vertėjas priklauso Lietuvių žurnalistų sąjungai, Lietuvių rašytojų draugijai ir daugeliui kitų. Bendradarbiavo lietuvių žurnaluose nepriklausomoje Lietuvoje, Vokietijoje ir JAV. Tiubingeno universiteto archyvuose surado Herder lietuvių dainų vertimų originalus ir jų mikrofilmus bei Torūnės universiteto bibliotekoje rastos Kreutzfeldo dainų pirmuosius vertimus parūpino Kolumbijos universiteto bibliotekai. A. Tyruolis – 1997 metų Lietuvių rašytojų draugijos premijos laureatas – už viso gyvenimo kūrybą ir didelį įnašą į lietuvių literatūrą.

Labai įdomią ir gerai paruoštą paskaitą apie Johann Wolfgang Goethe skaitė Lietuvių rašytojų draugijos pirmi-

ninkė Stasė Petersonienė. Goethe gimė 1749 m. Frankfurte prie Maino. Goethe tėvas, turtingas teisininkas, vedė, pats būdamas 40 metų, septyniolikmetę Frankfurto mero dukrą švelnią, linksmtę, pasakų sekėją Katariną. Goethe apie savo tėvus sakė, kad: „Iš tėvo – mano figura, iš motinos – širdies giedra“.

J.W. Goethe mokslu namuose rūpinosi tėvas, o studijos vyko Leipzigo ir Štrasburgo universitetuose. J. W. Goethe studijavo teisę. Nuo 1775 m. hercogo Karlo Augusto kviečiamas jis apsigyveno Veimare. Gavo pasiuntinybės pareigų vietą (tada tai buvo valstybės premjero postas). Daug keliavo. 1788 m. savo prašymu buvo atleistas iš valstybinių pareigų. Visą amžių gyveno Veimare, kur ir mirė 1832 m. Palaidotas kunigaikščio Karlo Augusto kriptoje šalia Schiller. Goethe laikomas vienu iš žymiausių vokiečių klasikų ir vienu iš labiausiai dvasios turtais kada nors apdovanotų žmonių. Jo genialumas reiškėsi nuo ankstyvos jaunystės iki gilos senatvės: poetas priklausė visoms literatūros srovėms, rašė įvairiais žanrais. Rašė romanus, „Jaunojo Verterio kančios“ padarė Goethe sentimentalistų vadu, išgarsino Europoje. „Hermanas ir Dorothea“ priklauso klasicizmui. Romanizmo apraiškų yra romane „Giminytė“. Goethe rašė ir dramus. „Ifigenija“ yra idealios moters idėja, nėra jokios dulkės šiame personaze. Sakoma, kad šią dramą jis rašęs, žiūrėdamas į šv. Agotos paveikslą. Na, ir garsusis „Faustas“. Pirmoji dalis – 1773 m., o antroji – 1832 m. Gunod pagal šią dramą sukūrė nuostabią operą. Čia – ir Mefistofelis – šėtonas, į jaunystę sugrąžintas Faustas, švelnioji Margarita ir visokiausiu stebuklų pilna „Valpurgijos naktis“.

Goethe rašė daug baladžių. Baladė yra eiliuotas pasakojimas, turis fantastinę pabaigą. Labai garsi yra „Erkionig“ („Girių karalius“), o baladė „Žvejys“, primena lietuviškąją „Juratę ir Kastytį“, nes ir čia gražuolė undinė suvilioja žveją. Goethe su įvairių tautų liaudies dainomis supažindino

Kas naujo „Draugo knygynėlyje“

Dalios Staniškienės eilėraščių knygelė „Einu namo“ – net 87 poetės eilėraščių, kuriuose daugiausia atsispindi asmeninių išgyvenimų, gamtos, laiko temos. Knygelė išleista 1997 m. Clevelande. Jos kaina – 7 dol., su persiuntimu – 10.95 dol.

Aldonos Veščūnaitės poezijos knygelė „Medžiai ryto laisvėj“ 1999 m. Čikagoje išleido Algimanto Mackaus knygų fondas. 39 poetės eilėraš-

Herderis, iš Rygos atvykęs į Štrasburgą. Lietuvių dainas charakterizuodamas, Goethe jas vadino „meilėmis“. Goethe operetėje „Fisherin“ („Žvejė“) buvo lietuviškai sudainuota Suzadėtinės daina. Tikėdamasis moralinės paramos iš liaudies poezija besizavincio poeto, L. Reza daug kartų laiškais ir dainų nuorašais kreipėsi į Goethe, kuris nors ir tiesiogiai neatsakė, tačiau Karaliaučiuje išėjęs Rėzos lietuviškų dainų rinkinį šiltai sutiko ir palankiai recenzavo.

Iš visų trijų literatūros žanrų Goethe kūrybai būdingiausia yra lyrika. Nei dramoms, nei epo srity jis nepasiekė tokio meistriškumo kaip lyrikoje. Goethe kurė tik tai, ką pats tikrai ir betarpiškai išgyveno. Del tų išgyvenimų gausios lyrikoje randamos visos eilėdaros rūšys ir formos – nuo paprasčiausių liaudies dainų iki iškilų Pindaro himnų. Žymia jo lyrinės kūrybos dalį sudaro meilės eilėraščiai. Poeto Goethe mylimųjų buvo net trylika. Jis vedė tik vieną – Kristianę Vulpis, kuri sužadėjo poetą ne grožiu, o nuoširdžiu paprastumu. Ji buvo Goethe stanaus motina.

Štai tokį Goethe mums parodė A. Šešplaukis-Tyruolis savo knygoje, o jo verstus Goethe eilėraščių „Dainius“, „Žvejas“ ir „Girių karalius“ su dideliu įsijautimu mums perskaitė Balys Rackauskas. Jis baigė, perskaitydamas A. Šešplaukio klasiškai išverstą kunigaikščio Leono Sapiegos kalbą (pasakytą Lietuvos ir Lenkijos Seime) iš Schiller nebaigtos dramoms „Demetrius“. Onutė Lukienė perskaitė du A. Šešplaukio eilėraščių iš knygos „Šiapus ir anapus saulės“, o Aldona Pankienė du eilėraščių iš knygos „Kelonė“. Visus labai maloniai nustebino ir sužadėjo Liucija Kvietkauskienė, sudainuodama dvi A. Tyruolio verstas Goethe dainas – „Menu tave“ ir „Ežerė“ (dainininkė pati parafė muziką šitai dainai).

Visi programoje dalyvavusieji buvo apdovanoti gelėmis, o poetas ir vertėjas A. Šešplaukis-Tyruolis programoje dalyvavusiems nuoširdžiai padėkojo. Mums labai malonu, kad Goethe lyrikos vertėjas ir poetas yra mūsų tarpe.

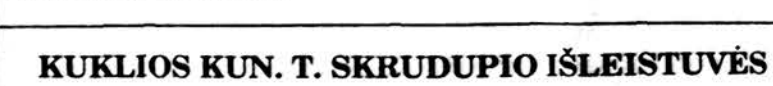
Emilija J. Valantinienė

čiuose – medžių, debesų, vakaro įvaizdžiai, išnyra ir Venecijos, ir Amedeo Modigliani motyvai. Knygelės kaina – 10 dol., su persiuntimu – 13.95 dol.

Žinomo fotografo Algimanto Kežio naujuosiuose 2000 metų kalendoriuose – kompiuterine technika atlikti spalvoti Čikagos miesto įtymybių vaizdai. Kalendorių kaina – 12 dol., su persiuntimu – 15.95 dol.

Algirdo Gustaičio knyga „Lietuva kaip sapnas. Antroji kelionė į Lietuvą“ – 12 dol. (su persiuntimu – 15.95 dol.)

JAUNIMO CENTRAS ČIKAGOJE

Jaunimo centras Čikagoje. Nuotr. Stasio Žilevičiaus

KUKLIOS KUN. T. SKRUDUPIO IŠLEISTUVĖS

Kazkada Čikagoje buvo daug katalikiškų parapijų su gražiomis bažnyčiomis. Viena didžiausių ir gražiausių buvo Šv. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčia Marquette Parke, kuri ir dabar tebėra. Laikuji bėgant bažnyčias pradėjo uždarinėti. Uždarymo priežastys buvo įvairios: finansiniai sunkumai, gyventojų keitimas ir kunigų stoka. Ir mūsų Šv. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčia susilaukė sunkumų.

Klebonui kun. Jonui Kuzinskui išėjus į užtarnautą poilsį, likome be lietuvių klebono. Po didelių pastangų pasisekė surasti vieną kunigą, kuris sutiko ateiti dirbti į mūsų parapiją. Pasirodo, per anksti džiaugėmės. Iš Šv. Barbaros bažnyčios atėjo klebonas kun. Mykolas Yakaitis. Tada gavome kun. Rimantą Gudelį, kuris atvyko mokyti ir pagelbėti šiai parapijai. Kunigui R. Gudeliui vasarą reikėjo važiuoti į Lietuvą, kur jis turėjo vadovauti jaunimo stovykloms. Ir vel be lietuvių kunigo. Tuo laiku gavdavome keletą jaunų kunigų padirbėti kelias savaites, bet ir vėl jų nėra. Pagaliau gavome jauną ką tik išventintą kunigą, kuris atvyko tiesiai iš Romos. Tai buvo kun. Tomas Skrudupis. Jis padirbėjo kelias savaites ir vedė Šilutės atlidus. Susizavėjo-

me tuo kunigu, ypač jo gražiai surengtais Šiluvos atlaidais. Paaškę, kad po Šiluvos atlaidų jis grįžta į Lietuvą, ir yra paskirtas vyskupo A. Bačkio sekretoriumi. Nutarėme, kad turime suruošti nors kuklias išleistuves.

Tą dieną vyko Dariaus ir Girėno paminklo atnaujinimo iškilmės, tai buvo sunku užsisakyti mūsų valgyklą „Seklyčią“. Mūsų buvo tik 20 žmonių. 5 val. susirinkome į „Seklyčią“ ir pagerbėme savo gerą kunigėlį. Pagerbimą pradėjo kun. Rėpšienė, padėkodama kunigėliui už mums suteiktas dvasines malones ir gražiai suruoštus Šiluvos atlaidus. Maldą prieš vakarienę sukalbėjo kun. Rimantas Gudelis. Pavalgę pradėjome šnekėti. Juozas Polikaitis papasakojo, kad jam su kunigu yra tekę susipažinti Lietuvoje. Ilgesnį žodį tarė dr. Petras Jokubka, kuris, kaip visi žino, yra didelis Krikščionių demokratų veikėjas ir yra susirūpinęs Lietuvos jaunimu, kad šis nenuveiktų blogais keliais. Prieš visiems atsiveikinant, kunigėliui buvo įteikta atvirutė su visų parašais. Visi taip pat paukojo ir aukų. Po to visi atsiveikino su mielu kunigėliu, jam linkėdami laimingos kelionės ir Dievo palaimos jo pasirinktame kelyje.

Ant. Rėpšienė

Victoria Augustine, Worcester, MA, aukoja Lietuvos vaikams \$100; Lietuvos Vycių kuopa, Anthracite Council No 144 \$25; asmuo, nenorintis minėti pavardės \$20. Visiems aukotojams Lietuvos vaikų vardu dėkojame! „Lietuvos Našlaičių globa“, 2711 West 71 St., Chicago, IL 60629. 91228

„Sidabro varpelis“, kalėdinis labdaros koncertas bus sekmadienį, gruodžio 5 d., 12:30 val. p.p. (po 11:00 val. šv. Mišių) Lietuvių Dailės muziejuje, Lemont, IL. Programoje muz. Ričardo Soko vadovaujamas moterų ansamblis ir pianistė Gintė Čepinskaitė. „Saulutė“, Lietuvos vaikų globos būrelis, visus nuoširdžiai kviečia į malonią muzikos vakandėlę, kuri suteiks paramą vargingiems vaikučiams bei studentams. 91219

A. a. Jono Švarco atminimą pagerbdami, Lietuvos vaikams aukoj: Marija ir Kazimieras Marcinkevičiai, Sue Parsons ir Renee Sittley, Doris Zielinski, Jim ir Norma Reaville, Vera Marsic, Ron ir Kathy Gambino, aukotojas neparafęs pavadėd. Iš viso suaukota \$160. Reiškiamė užuojautą velionio artimiesiems, o aukotojams Lietuvos vaikų vardu dėkojame! „Lietuvos Našlaičių globos“ komitetas, 2711 West 71 St., Chicago, IL 60629. 91227

TRANSPAK! Tel. 773 838 1050

Lapkričio 13 d. paskutiniam „Draugo“ puslapyje „Almos fondui aukoj“ žinutėje per klaidą buvo išleista: „A. a. Vytauto Mačiūkos atminimą pagerbdami aukoj: Ramtė Petkaitienė, Ina Nenortienė, Benius ir Gražina Mačiūkaitė, iš viso \$170; o tėvų a. a. Jono ir Stefanijos Smilgevičių atminimą pagerbdami, duklė Elena Smilgevičiūtė-Miknienė, Thompson Ct – \$150.“ Atsiprašome!

Karaliaučiaus srities lietuviškų mokyklų paramai per Mazosios Lietuvos Lietuvių draugiją Čikagoje aukoj: \$30 – Ronald Karpius; Apolinaras Varnelis. \$25 – Kazys Barūnas; Halina Dilienė; Algis Dūda; Vincas Kamaitis; Martynas Kleinaitis; Julius ir Pranė Pakalikai; Faustas Strolia; Kristina Švarcas; Stasys ir Sofija Vaškiai. \$20 – Joseph Bigelis; Aniceta Gedraitienė; Pranas ir Ona Michelevičiai. \$15 – Salomė Duoba; Algimantas ir Dalia Urbučiai. \$10 – Kazys Bačanskas; Vilius Česna; Maria Valiukevičius. Remėjams dėkojame. „Karaliaučiaus krašto lietuvių“, 1394 Middleburg Ct., Naperville, IL 60540-7011. (skelb.)